SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO XIII
Nº [illegible]
Miércoles 27 de Julio de 1988

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

495

Armenia en estado deliberativo por Artsaj

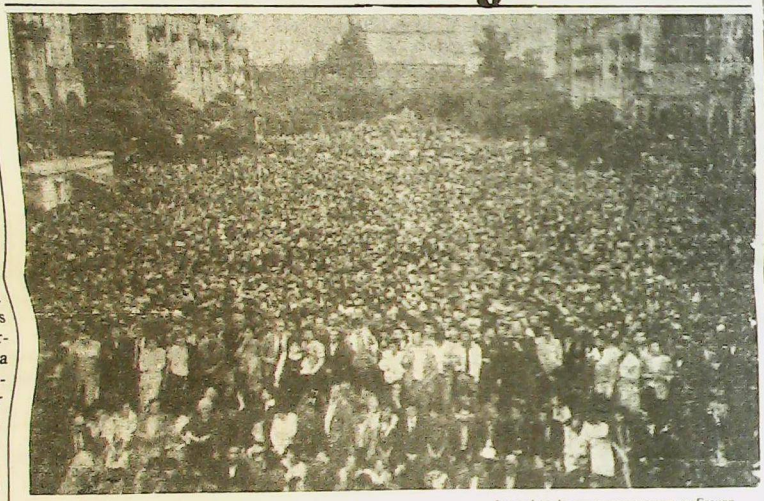

La multitudinaria concentración en Erevan

Moscú, 22 (EFE) Unas 300.000 personas se congregaron en Erevan, Capital de Armenia, para decidir la continuación de la huelga en protesta por la reciente medida del Presidium del Sóviet Supremo de la URSS, contraria a la devolución del territorio autónomo de Artsaj (Gharabagh).

Según Serguey Eiranian del diario **Kommunist,** órgano oficial del partido Comunista de Armenia, anoche se realizó una concentración multitudinaria de 300.000 personas para tratar dicha resolución. Quedaron en volver a reunirse el viernes 29.

Aunque algunos oradores estuvieron por la continuación de la huelga, la decisión quedó postergada para el viernes próximo.

Por su parte la prensa Estatal llamó **"provocadores de mentalidad estrecha empeñados en ocupar el poder"** a los organizadores de las huelgas en Armenia.

Un productor de la televisión Estatal de Erevan dijo que la mayor parte de las fábricas, comercios y otros negocios estan trabajando.

...bre el reclamo de Artsaj

...esolución del Presidium Soviético

...siguiente es el texto ofi... completo de la resolu... votada por los integrantes ...Sóviet Supremo de la ... en su reunión plenaria ...ada el lunes 18 de julio en ...ú, bajo la presidencia de ...i Gromiko y con la pre... de Mijail Gorbachov.

...cú, 19 (TASS) El Sóviet ...mo de la URSS se ha ...nciado con respecto al ...mdo existente entre las ...ilicas Socialistas de Ar...a y de *Azerbaijan* acerca ...ema de *Nogorny Ghara...*, habiendo aprobado por ...nimidad la siguiente reso...ón:

...OSIBLE CAMBIO DE ...NTERAS

... El Presidium del Sóviet ...remo de la URSS, después ...examinar la solicitud del ...et Supremo de la Repúbli... Soviética de Armenia, del ... de junio de 1988, sobre la ...rporación de la Región ...tónoma de Nogorny Gha...agh a la República Socialis... Soviética de Armenia, debi... a la petición del Sóviet de ...utados Populares de la Re... Autónoma de Nogorny ...rabagh, y la decisión del ...et Supremo de la Repúbli... Socialista Soviética del ...rbaijan, del 17 de junio de ..., sobre la inadmisibilidad ... incorporación de la Re... Autónoma de Nogorny ...rabagh a la República So... Soviética de Armenia, ...idera imposible el cambio ...as fronteras y de la división ...ional-territorial de la ...pública de Azerbaijan y de ... República de Armenia, es...ecida sobre la base de la ...stitución.

continúa en pág. 2

Exitosa 17ª Olimpíada Sudamericana de Ligas de Jóvenes

Se rindió homenaje a los mártires de Artsaj y Sumgait

Como estaba previsto, del 11 al 17 del corriente mes de julio se cumplió en la ciudad de Córdoba la **17ª Olimpíada Sudamericana de Ligas de Jóvenes** *que, en número de 200 deportistas, contó con la participación de Representantes de las Ligas de Jóvenes de San Pablo (Brasil), Montevideo (Uruguay), Córdoba y Buenos Aires.*

continúa en pág. 8

Los trofeos ganados por Buenos Aires.

FOTOS: MARTIN KESKISKIAN

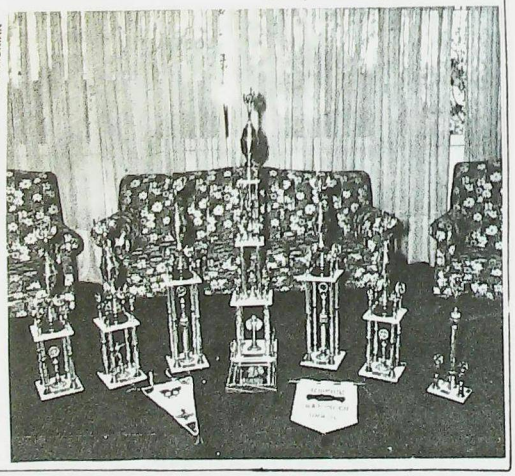

viene de pág. 3

Discurso del Sr. Nourikhan

74ª. Asamblea -a la que yo asistí en París- escuché decir al señor Alex Manoogian, nuestro Presidente Vitalicio, lo importante que resulta mandar a nuestros hijos a conocer la Madre Patria. Muchos de ustedes ya la han conocido, y me siento feliz por ello, porque sé cuán positivo les ha resultado caminar por las calles de Erevan, respirar el aire de Armenia, conocer el valor cultural, científico y tecnológico que ostenta hoy la Madre Patria. Saber que somos hijos de un País que existe, vivo y floreciente, que poetisas como Silva Gabudiguian nos dicen para los armenios dispersos por el mundo:

"Donde quiera que vayas, aunque no recuerdes a tu Madre no olvides tu lengua Madre".

Y, como ejemplo, les pongo a nuestros hermanos armenios de Gharabagh que son, fueron y serán armenios.

Querida juventud armenia de Córdoba: nos falta acrecentar los valores culturales que consolidarán la armenidad en la Diáspora. Trabajemos para que ello cunda en nuestra Institución. Trabajemos para poder mandar por primera vez un contingente de jóvenes cordobeses, hijos de armenios, a conocer la Madre Patria y veremos qué orgullosos se sentirán. El Dr. Garlén Dallakian espera nuestra decisión, ustedes son los protagonistas.

Queridos visitantes: habrán observado el cambio fundamental que presenta hoy nuestra filial de Parekordzagan: su infraestructura totalmente remodelada, diez locales comerciales que ayudan a pagar el gasto fijo institucional. Lo que hace unos años eran sólo proyectos, hoy es una realidad que nos enorgullece. Sabemos que todavía hay algo que nos falta y que es fundamental: **el Gimnasio cubierto.** Para ello ya estamos trabajando con mis compañeros del Consejo Directivo, **ese equipo tan importante que conformamos** -la Organización Central está al tanto de nuestros esfuerzos- y esperamos construirlo para que las próximas Olimpíadas de 1992 las hagamos totalmente en nuestra Sede Social.

Quiero hacerles llegar el cordial saludo que les envía el señor Alex Manoogian desde Detroit, que me transmitió cuando ayer nos comunicamos telefónicamente y le informé sobre el comienzo de la 17ª. Olimpíadas Sudamericanas; con mucha alegría y felicidad les envía un gran saludo para todos ustedes, augurando que el mayor de los éxitos corone a estas Olimpíadas para que se cumpla de esta manera uno de sus mayores anhelos: **la confraternidad de la juventud armenio-sudamericana.**

Quiero felicitar a Liga de Jóvenes de la UGAB de Córdoba por el trabajo que vienen realizando. Naturalmente, el broche de oro de vuestro esfuerzo, dedicación y capacidad ha quedado demostrado con la realización de esta Olimpíada. También felicito a nuestros directivos Ricardo Erezian y Enrique Eulmessekian, el primero Presidente de Liga de Jóvenes, el segundo, Representante Deportivo Juvenil, y pido para todos ellos un fuerte y caluroso aplauso.

No puedo dejar de reconocer el trabajo de esas abnegadas Madres, que están atendiendo a toda esta juventud como si fueran sus verdaderos hijos. Gracias Madres!, de todo corazón se lo digo: Comisión de Damas, Comisión de Apoyo, Comisión de Padres de Danzas Armenias, y también a todas las Damas que se integraron para colaborar y trabajar por el éxito de estas Olimpíadas; para ellas, también, un fuerte y caluroso aplauso.

Queridos visitantes, queremos atenderlos lo mejor posible, brindarnos incondicionalmente, a fin de lograr que estas Olimpíadas sirvan para acrecentar y consolidar a la Unión General Armenia de Beneficencia en Sud América.

Querida Juventud, que empiecen las Olimpíadas, que compitan deportivamente nuestras filiales, que confraternicen los Paulistas, los Porteños, los Orientales y Cordobeses, todos hermanados en la Unión General Armenia de Beneficencia, pero con la conciencia del agradecimiento mayúsculo a la Patria que cobijó a nuestros mayores y que hoy nos permite vivir esta maravillosa Fiesta.

Salud querida Patria República Argentina!

Salud hermanas Repúblicas de Brasil y Uruguay!

DAMNIFICADOS

Autos y Camiones robados
Erevan S.A. los localiza en cualquier parte del país

•Verificación por Rayos Laser
•Sistema Computarizado
Sarandí 461, 2° A Capital TE. 941-9969 - 42-3915
-Atención las 24 horas-

EMPIECE BIEN SU NOCHE DEL SABADO

Sintonice todos los sábados de 21,30 a 22 la audición radial "En confraternidad Argentino Armenia",trasmitida por LR 3 Radio Belgrano,en el 950 de su dial. Voz y Cultura de un pueblo Milenario para una Argentina Joven.

Participe, auspiciando este programa y solicitando representante al 38-1257, LATINARMEN PUBLICIDAD - Depto. Radio.

Electrónica DE LA PAZ

Reformas a Binorma
Service Especializado en:
TV Color y Video
Computación

CIUDAD DE LA PAZ 1782 - TEL. 783-1109/785-6646

Daniel Youssefian e Hijos S.A.

Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general

Sarmiento 2357. Buenos Aires
T.E.: 48-9442/5298

TERKA

S.A.C.I.F.I.yA.
Fábrica de tejidos

Fábrica:
Av. Dr. Arturo Illia 2740 - (1754) San Justo Bs. As.
T.E. 651-1651/0634
Administración y ventas:
Moreno 1235 (1091) Cap. T.E. 37-3829/6102

"Con una sonrisa en los labios"

Se alejó de este mundo tal como había vivido su existencia; silenciosamente, sin estridencias ni oropeles, serenamente. Fue una pérdida dolorosa para todos aquellos que le conocieron. Que supieron de su bondad, de su honestidad a carta cabal, de su hombría de bien y de su profundo sentido de la armenidad que supo transmitir, con sabiduría y sencillez a sus hijos, con el incondicional apoyo de su esposa.

Volcó hacia ellos y a quienes lo rodeaban, la historia y la cultura armenias en forma tan natural, que ellos bebieron de ese néctar imperceptiblemente, quedando adheridos a ella... y eternamente agradecidos a su progenitor, al darles un sentido nacional y patriótico a sus existencias. Sin perjuicio de ello, quiso que sus hijos accedieran a estratos superiores de conocimiento. Sus deseos se vieron ampliamente colmados. Sus hijos siguen de cerca la problemática armenia y están plenamente integrados a la colectividad. Sí, el señor Aram Moumdjian se alejó de este mundo el domingo 12 de junio de 1988, con una sonrisa en sus labios. Dejando de lado que era un gran orfebre, un noble artista, una categoría superior de joyero; constituyó un sano y fecundo hogar armenio, heredando sus hijos los ideales de armenidad de los que siempre estuvo imbuído. Sobrevivió al exilio y genocidio de 1915,y los aciagos días de la guerra de 1920 en la ciudad de Marash. Tuvo el sano y sufrido derecho de ser armenio. Lo vivió y lo enalteció. Su obligación en ese sentido la cumplió con creces. Supo que sus hijos tomaban la antorcha que él sostuvo en sus brazos durante toda su existencia. Sabe asimismo, que esa antorcha no se extinguirá, porque quienes tenemos el orgullo de sostenerla, la transmitiremos, la plasmaremos, la proyectaremos a nuestros hijos,- sus nietos-. Eso se llama, sostener y defender la armenidad. Por eso se fue con una sonrisa en los labios. Se dijo a sí mismo **"Yo cumplí, sé que los míos van a cumplir también".**

Baron Aram Moumdjian, aquellos que tanto te debemos, nunca te olvidaremos ... y cumpliremos.

Un amigo

Pedido de publicación

Buenos Aires, 17 de Julio de 1988

Señor Director
del Periódico "Sardarabad"
Mihran Sarafian

De mi consideración:

Tengo el honor de dirigirme al Periódico "Sardarabad" como una de los firmantes de un documento entregado el pasado 1° de julio a la Embajada de la URSS en nuestro país, por los reclamos armenios sobre la región de Gharabagh.

Fuí firmante por un total desconocimiento de las causas que motivaron la redacción del texto que me fue presentado como "refuerzo" al petitorio entregado a la misma Embajada el día 25 de junio pasado, al que sí me adhiero y apoyo por haber sido inspirado por una causa justa y de adhesión a los hermanos de la Madre Patria, con la afirmación conjunta de las tres organizaciones políticas (tashnagsutiun, ramgavar y hnchakian), lo que significa y representa una inteligente voluntad de unión y comprensión por un ideal común.

No acepto los calificativos de "nacionalismo xenófobo", "apelaciones belicistas y macartistas" aludidos en una nota al margen del documento en cuestión, aparecido en el semanario Seván, en relación a una antigua aspiración de unidad peticionada respetuosa y pacíficamente, rasgo característico del pueblo armenio a través de toda su historia, y que hoy enciende fervorosamente el alma de cada armenio, desde el más humilde hasta la más patriota e inspirada poeta Silva Gabudirian y el gran hombre de ciencia Víctor Hampartzumian. ¿Son ellos "xenófobos" o "belicistas"?.

En ningún momento, y la prensa lo atestigua, ningún acto fue motivo de agresiones o desequilibrios. La reivindicación territorial de Nogorny Gharabagh responde a un ideal de "libertad en paz y justicia", apoyada en todas partes del mundo, y aquí en Buenos Aires, sin "distorsiones" ni "tergiversaciones" de parte de ninguna de las organizaciones. Ponerlo en duda *significaría una acusación de deslealtad.*

Así lo *entiendo, y por lo* tanto no puedo compartir los sentimientos e *ideas* que motivaron la redacción de un documento *que* fuí invitada a firmar pero que no fuí informada en sus esenciales y particulares intenciones.

Saludo a Ud. con todo mi respeto
Felisa Kuyumdjian

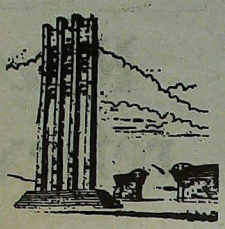

Armenia al día

Melodías de la amistad en Alaverdian

Radiotelescopia de Gueruni.

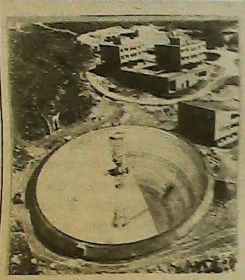

Más de veinte elencos corales armenios participaron en el Festival Nacional **"Melodías de la Amistad"**, recientemente clausurado en Alaverdian, uno de los centros industriales más antiguos de la República. Lejos de su Patria, los armenios que residen allí conservaron su idioma, su cultura, sus costumbres y supieron poner de manifiesto su arte autóctono.

Esta fiesta de la música y el canto fue coronada con unas expresivas manifestaciones de la música de Gomidás que tuvieron por escenario el Monasterio de Ajpatski, bajo cuyas bóvedas centenarias resonaron las canciones del célebre compositor, interpretadas en idioma armenio original.

Nikogossian muestra sus pinturas

Tiflis, capital de la República Georgiana, fue el albergue de una espléndida exposición de pinturas del conocido pintor Nikolai Nikogossian, en cuya exposición se exhiben más de 150 obras que reflejan las distintas facetas de este artista genial que domina tanto la escultura como la pintura y las artes gráficas.

Nikogossian es también el autor de los monumentos a Avedis Isaakian, Yeguishé Charents y Mikail Nalbandian, que adornan los paseos de Erevan.

La exposición de referencia se presentó a manera de homenaje a los 70 años que este año cumple el artista plástico.

Nuevo miembro de la Academia de Ciencias Agropecuarias

Pavel Arzoumanian, director del Instituto Científico de Investigaciones de la Vitivinicultura, acaba de ser designado miembro académico real de la Academia de Ciencias Agropecuarias. Autor de obras científicas de reconocido valor, Arzoumanian se ha dedicado principalmente a desentrañar los secretos de la utilización de deshechos de uva y otras frutas para elaborar el forraje de proteína. Asimismo, este científico se ha ocupado del estudio de las condiciones ecológicas y la ubicación de diferentes cultivos agrícolas en las zonas montañosas de Armenia.

Para las cuatro estaciones
y todas las edades
Lanas "Hetesia"

WILTON PALACE HOTEL
Av. Callao 1162
Tel. 41-9483
Buenos Aires
Argentina

Remises
Sepelios
Traslados
CASA Rivera
CORALLO, CUFARO Y CIA.
Jubilados, pensionados, cónyuges y fliares. sin cargo
Av. Córdoba 4902
T.E.: 773-2800/772-3288

JOTOR SA
INVERSORA - FINANCIERA
La Empresa Líder del Mercado Inmobiliario
CENTRAL: Av. Callao 836 T.E. 41-8671/6093/5312
BELGRANO: Av. Cabildo 300 T.E. 771-4695 - 773-2748
CABALLITO: Av. Rivadavia 4309 T.E. 981-4536/3288
VICENTE LOPEZ: Av. Maipú 1601 T.E. 795-0934

Centro Cultural General San Martín

Cabaret de las artes

Esta manifestación cultural, creada y dirigida por la escritora Felisa Kuyumdjian, presentará el miércoles 3 de agosto, a las 20.15, en la Sala F. del Centro Cultural General San Martín a la escritora María Rosa Lojo en el espacio "Canción Perdida en Buenos Aires al Oeste", título de su reciente novela.

Intervienen en la lectura de la obra los actores Vinka Rádica y Máximo Paz. En la parte musical, Reinaldo Arena en guitarra, Viviana Liatis en flauta y Roberto Arena en sintetizadores.

La danza estará a cargo de la bailarina Patricia Russo.

Lutufyan Hnos. S.A.

Fábrica de pañuelos y toallas
Estamperías
y tintorerías de hilados
Larrea 738 **Cap. Fed.**
Francia 275 **San Martín** (Pcia. de Bs. As.)

SINTONICE
AUDICION CULTURAL
TEKEYAN
La cultura y el quehacer de la armenidad
Domingos de 10,5 a 11 horas.
CX. 10 Radio Continente (Uruguay)
(735 khz. al lado de Radio Mitre)

TEXTIL CENTER
DE GASE LUX S.R.L.
Fabricación de telas laminadas • Sedas
Gasas • Pallettes • Lurex • Exclusividades
Importación
Lavalle 2437 Alsina 1291 Capital
T.E. 962-9118 T.E.38-6596

VIDEO Y FOTOGRAFIAS
VIDEOLOOK
JUNIN 49 3° "J"
TEL 953-4135/258-8786
PUBLICIDAD
SOCIALES
RETRATOS

Objetividad versus subjetividad

Razón vs. ganas, reflexión vs. deseos

Hay casos en la vida en que debemos "usar la cabeza", y, otros, en que seguimos los impulsos de los sentimientos. También hay cosas en que nos regimos por una combinación de reflexión y ganas, o un impulso que no sabemos definir y que llamamos intuición. Todo es válido, cuando la mente está presente para dirigir, o ceder su posición dominante concientemente.

Cuando podemos ver una cuestión con la mente sin mezclar los prejuicios o predisposiciones personales, decimos que obramos con objetividad; podemos observar la cuestión como un "objeto" fuera de nosotros. Podemos ser más ecuánimes, más justos. Cuando no podemos, o no queremos separarnos de la cuestión, cuando estamos ligados al asunto fuertemente por nuestros sentimientos, sea por afecto o antipatía, por predisposiciones positivas o negativas, no podemos ser justos y ecuánimes, vemos el asunto con subjetividad. Hay grados de subjetividad. En realidad, es difícil, si no imposible, estar completamente libre de subjetividad.

Cuándo hay que tratar un asunto con objetividad, "usar la cabeza"? Es fácil aceptar que en asuntos de negocios tiene que regir la inteligencia. Hay que analizar el problema, estudiar el caso desde todos los ángulos, objetivamente, pesar los "pro" y "contras", y basar la decisión a tomar sobre esas consideraciones. Pero no siempre se obra así. Cuántas veces hemos visto negocios que han "salido mal", porque la persona involucrada "tenía muchas ganas" de hacerlo, y no pensó, no lo analizó fríamente; o "se jugó". Ese juego, confiando en la suerte, es falta de razonamiento. Pero asumir riesgos, cuando la probabilidad de lograr el éxito es elevada, ya es otra cosa, porque allí está obrando la inteligencia, y no un impulso basado en un deseo.

Hay un campo en el que es importantísimo obrar con la inteligencia, y es en la política, porque allí la suma de las voluntades decide el destino de un país, o de una nación. En una democracia, cuando hay que votar por distintos candidatos, hay que pensar muy seriamente y decidir por el candidato que mejor servirá al país. Lamentablemente, muchos ciudadanos emiten su voto porque *tienen ganas* de que gane un cierto candidato, porque *desean* recibir lo que ese candidato promete, o porque sienten simpatía (un sentimiento) por él o por lo que representa. Si en la política no usamos la cabeza, los resultados pueden ser desastrosos.

...cuando obramos inteligentemente, pero sin reprimir los sentimientos, sino dándoles su justo lugar, estamos obrando con madurez.

Cuando hay que formar un juicio de valor es importantísimo tratar de ser objetivo. En un conflicto observar el problema desde el punto de vista de las partes opuestas es difícil, pero necesario.

Cuándo hay que seguir los dictados de los sentimientos? En la amistad, en las relaciones familiares, cuando hay que ayudar al prójimo, al ser querido, cuando hay que ser generoso para una causa digna, cuando hay que ayudar o perdonar aún cuando eso no nos significa un provecho, cuando hay que salvar a un ser humano, aunque por eso uno pierda dinero y tiempo, y hacer el bien cuando es necesario sin calcular lo que va a costar ... por solidaridad humana antes que la conveniencia o el provecho.

Pero lo ideal es que aún en esos casos, la mente rápidamente evalúe la situación y se ponga a un costado para que los sentimientos más nobles de uno puedan actuar libremente. La mente no desaparece del todo. Un ser sin inteligencia sería como un barco sin timón, sin capitán, sin navegante.

Muchas veces la sabiduría consiste en saber cómo combinar la razón y los sentimientos. Queremos comprar una casa donde vamos a vivir. Las primeras consideraciones deberían ser analizadas inteligentemente. Pero entraría la cuestión de los gustos. Donde se va a vivir tiene que ser elegido evitando problemas prácticos, pero donde uno se siente a gusto.

El matrimonio; tema importantísimo. En ciertas sociedades los cónyuges se elegían o se eligen por los padres, basándose en consideraciones de interés, de conveniencia y/o buscando la felicidad de los jóvenes. Cuando se obra con objetividad en cuanto a salud, afinidades, medios de vida etc., y subjetividad en cuanto a los deseos y gustos de los hijos, el resultado podía ser feliz. En tiempos modernos, cuando son los jóvenes quienes deciden, si se rigen sólo por los sentimientos, pueden cometerse errores. Lo mismo ocurriría cuando se obra sólo por intereses. Pero, hoy en día, la mayoría de los jóvenes saben que hay que tener ambas cosas en cuenta.

La carrera a elegir: allí hay que usar la objetividad, analizar el tema detenidamente, teniendo en cuenta la capacidad, la predisposición, la conveniencia, etc., pero también los gustos personales son importantes. Lo mismo va por los viajes.

En realidad, cuando obramos inteligentemente, pero sin reprimir los sentimientos, sino dándoles su justo lugar, estamos obrando con madurez. La madurez se adquiere con tiempo, experiencias de vida, estudio, reflexión, la intuición y los instintos sanos, en un juego libre de todos esos elementos, y en un continuo crecer.

Alicia de Ezegelyan

BERNARD LECOMTE

De Abaka

El virus armenio

La fiebre nacionalista se extiende en el Cáucaso. Gorbachov viene a ser la víctima. El Kremlin trata de hallar el remedio que no aparece.

s (L'Express). Mijail chov ha perdido la : el Cáucaso está de en ebullición, y la ten- ntre Armenia y Azer- aumenta por momentos to pesar una amenaza obre su Perestroika . Es decir, sobre él mis- uando todo le salía tan as últimas semanas! La de las tropas soviéti- Afganistán, el gran ruso-americano de , el milenio de la Iglesia antos acontecimientos densidad propiciatoria consolidar simultánea- su poder y su imagen en as de la conferencia na- del PCUS, esa impor- ita política inaugurada de junio último.

e aquí que la cuestión de nacionalidades, sin duda , viene a empañar esa oria política casi sin

achov, *sin embargo*, habría manejado mal la osión del descontento ar- *de febrero* y marzo pa- *Había* sabido evitar el o generalizado en esa ta república, aceptan- minar el caso del Alto agh, pequeño territo- clavado en jurisdicción rbaijan y cuyos habi- armenios en el 75%, la unión con la vecina a.

der soviético ha en- que el tiempo de la n ha prescripto y que lin tiene intención de r ahora los problemas dios políticos. En fin, ovechado todo esto para ar a las organizaciones Partido de Armenia y de aijan, cuyos jefes res- os, Karen Demirchian y uran Baguirov, se burla- del "nuevo enfoque" ita como de su primera a.

LAS REIVINDICACIONES

Pero, ¿es que acaso podía esperarse de los armenios que habrían de darse satisfechos con buenas palabras solamente? La benignidad de los jueces en ocasión del proceso a los autores de la masacre antiarmenia de Sumgait (32 muertos, según fuente oficial, el 26 de febrero), el mantenimiento en prisión del militante Paruir Airikian, *la creciente agresividad de los azeríes contra ellos ha encendido la cólera de los* habitantes de Stepanakert, cabeza de partido judicial del Alto Gharabagh, y de Erevan, capital de Armenia:

•Los primeros, en su reducto, prosiguen una huelga general decretada hace un mes, a pesar de las medidas de apaciguamiento decididas por Moscú: inversiones socioculturales por 400 millones de rublos; instalación de repetidoras de televisión, etcétera.

•Los segundos, prevalidos de la apertura de Gorbachov y del apoyo activo de su diáspora, han multiplicado las manifestaciones, las interrupciones del tránsito, las peticiones ... hasta conseguir, después de una huelga general extendida a toda la república, una sesión especial del Sóviet Supremo de Armenia, que el 15 de junio se pronunció, "por unanimidad", en favor de la anexión del Alto Gharabagh.

Inquietud en Moscú, donde setenta años de régimen comunista jamás habían permitido que las autoridades locales, partidos y diputados confundidos, desafiaran al Kremlin bajo la presión de centenares de miles de manifestantes. Inquietud asimismo en Bakú, capital de Azerbaijan, donde el Sóviet Supremo de la república fue convocado el 17 de junio, es decir, dos días después, para contrarrestar la ofensiva armenia.

TOLERANCIA SIGNIFICATIVA

Desde hace unas semanas es precisamente en Bakú donde la tensión ha ido en aumento, y una manifestación en masa contra Armenia degeneró en disturbios que causaron la muerte de un miliciano azerí, herido de bala. "Muerte a los armenios", "Los armenios son perros", se profería en las calles de la capital, en la que vive un 18% de armenios, la mayoría de ellos confinados en sus casas tan pronto como se hace de noche. Muchos han abandonado ya esa tierra musulmana que se ha tornado poco hospitalaria. ¿No se ha llegado al extremo de suspender la inauguración de un monumento al poeta azerbaijano Nizami, hace algunas semanas, porque la obra del escultor comprendía una cruz cristiana?

El ejército interviene regularmente para la protección de la Iglesia y los barrios armenios contra las exacciones de los "hooligans", curiosamente tolerados por las autoridades civiles. "Hasta la intelligentsia azerí se ha dejado ganar por este fanatismo increíble -comenta un habitante de Bakú-. Los rusos comienzan a temer la presión nacionalista musulmana".

No se ve claro de qué modo se las arreglará Gorbachov para salir de este berenjenal.

¿Calmar a los armenios transfiriendo el Alto Gharabagh a la República Armenia pese a la oposición de las autoridades de Bakú? Eso equivaldría seguramente a un baño de sangre en Azerbaijan. ¿Dejar interinamente el Alto Gharabagh bajo la dependencia de la lejana Rusia, o atribuir al territorio en litigio un estatuto de república autónoma? Absurdo económico por una parte y prueba de hipocresía política por la otra, que no conformaría a ninguno de los dos litigantes.

DISYUNTIVA

Ahora bien, Moscú no puede permitir que las cosas lleguen a un punto irreversible salvo que los armenios se tranquilicen enseguida, otras repúblicas periféricas podrían sentirse alentadas en vista de una confesión de impotencia semejante. Queda, entonces, el recurso de la fuerza para restablecer el orden. Plausible. Pero ello constituiría el más espectacular fracaso de la política que Gorbachov desarrolla desde hace tres años. No faltan los dirigentes, así en el Kremlin como en algunas repúblicas de la URSS, que esperan no otra cosa que ese primer paso en falso.

ANTICIPE SU VISITA A ARMENIA
viendo el documental
"Lo invitamos a Armenia"
que se proyectará los días 5 y 12 de agosto, a las 21 horas, en el Salón Gulassarian, de la UGAB. **Entrada Libre.**

80º ANIVERSARIO DE SU SANTIDAD VAZKEN Iº

Salida 20-09-88

Visitando:
Erevan-Leningrado-Moscú.
Opcionales: Atenas-París.

30 años
ARMENIA AL ESTILO PARECORDZAGAN
: UGAB

Operador responsable:
TM TURISMO MUNDIAL

Sarmiento 552, 11º P.
Tel. 394-0096/0420/0744/7520
Télex 24393 TMSCA AR
E.V.T. 0229/73

UNIFORMES COLEGIALES
ELMAYAN
BLAZERS
PANTALONES
JUMPERS
765-5293

Acto Público
En el año de 70º aniversario de la
GESTA DE SARDARABAD
Con la participación de exponentes Artístico-Culturales de la Colectividad
Lunes 1ero de Agosto, 1988 21,00 Horas
Teatro Sala 1
Boulogne Sur Mer 547
Organizan:
...rmenia

17ª Olimpíada Sudamericana

viene de pág. 1

El acto inaugural, realizado en el Hindú Club de Córdoba, alcanzó particular brillantez, especialmente por el desfile preliminar realizado por las representaciones deportivas, quienes ingresaron al Estadio luciendo sus insignias y portando respectivamente las banderas de la Argentina, Armenia, Uruguay, Brasil y de UGAB.

Entre los invitados especiales advertimos la presencia del Senador Provincial **Fernando Montoya**, del intendente de la ciudad de Córdoba doctor **Ramón Bautista Mestre**, del diputado provincial **Alejandro Balian** y otras autoridades nacionales. También estaban presentes el Secretario General de la filial Buenos Aires de la UGAB, señor **Rubén Kechichian** el Presidente de la filial Sudamericana de Ligas de Jóvenes, señor **Antonio Sarafian** representante de UGAB de San Pablo, señor **José Deguirmendjian** el **R.P. Avedis Torossian**, de Córdoba el Presidente de la filial cordobesa de la UGAB, señor **Juan Nourikhan** e integrantes de su Consejo Directivo, el representante de la filial UGAB de Montevideo, así como miembros de la comunidad y notable cantidad de público. El acto comenzó guardando la concurrencia un minuto de silencio en homenaje a las víctimas de los recientes acontecimientos armenios.

En la oportunidad dió la bienvenida a las delegaciones el Presidente de la filial cordobesa de la UGAB, en cuya ciudad se cumplió la actividad que reseñamos, señor Juan Nourikhan, cuyos conceptos reproducimos aparte.

Asímismo, el Senador provincial Fernando Montoya se refirió a la Causa Armenia, al tiempo que expresó su solidaridad con los armenios y sus justas reclamaciones territoriales.

La bendición de los juegos olimpícos fue impartida por el Sacerdote de la comunidad armenia de Córdoba, R.P. Avedis Torossian.

El día martes 12 la actividad, además de la práctica de los deportes en competencia se llenó con reuniones informales entre delegados, realizándose también un almuerzo conjunto de bienvenida en las instalaciones de UGAB. Igualmente, por la noche se sirvió una cena de agasajo con la participación de todas las delegaciones.

El miércoles 13 junto con las prácticas deportivas se dedicó el día al desarrollo de actividades culturales, hecho singular que por primera vez se cumple durante el desarrollo de unas Olimpíadas. Cada delegación tuvo a su cargo el cumplimiento de una actividad cultural y, así, San Pablo escenificó una excelente comedia reidera que fue interpretada en idioma armenio por diez actores aficionados. Montevideo prefirió la poesía, y ella se cumplió a través de una delicada y expresiva recitación; Buenos Aires optó por la palabra orientada hacia un tema de actualidad y así, Alex Brahamian, Presidente de Liga de esa filial, se refirió con palabra amena y autorizada a Gharabagh y su inserción en la actualidad armenia.

Cerrando estas manifestaciones culturales, el Conjunto de Danzas de la filial Córdoba de la UGAB, vistiendo trajes típicos, realizó un colorido y majestuoso espectáculo de danzas típicas armenias.

Entrega a Liga Bs. As. del Trofeo Mayor por el Consejo Regional Sudamericano.

En esta ocasión usó de la palabra el Presidente de la Regional Sudamericana de Ligas de Jóvenes, señor **Antonio Sarafian** quien destacó la importancia de la cultura como invalorable aporte para la trascendencia de la armenidad. Asimismo se refirió, con cálidos conceptos, a la cooperación que se debe a la República de Armenia y a su Iglesia Madre de San Echmiadzin.

También habló el Presidente de Liga de Jóvenes de Córdoba señor **Ricardo Erezian**, quien agradeció el haber elegido a Córdoba como sede de estas 17ª Olimpíadas, al tiempo que exhortó a la confraternidad entre los jóvenes congregados con este motivo.

El jueves 14 se cumplieron las prácticas deportivas establecidas, así como hubo reuniones de las delegaciones sudamericanas en las que se trataron temas inherentes a la juventud, intercambiándose ideas y programándose acciones para el futuro inmediato.

El sábado 16 se puso fin a las actividades deportivas y por la noche el Salón **Arpiné Kouyoumdjian**, de la UGAB local, se vió invadido por una juventud alegre y bulliciosa que bailó hasta la madrugada a los compaces de una orquesta de música armenia e internacional, en un clima de franca confraternidad juvenil.

El domingo 17, todos los integrantes de las delegaciones, invitados especiales y numeroso público, participaron del oficio religiosos que el Obispo de San Pablo, Monseñor **Datev Gharibian** realizó en la Iglesia San Jorge, y que estuvo dedicado a honrar a los mártires de Artsaj (Gharabagh), Sumgait y Zvartnotz, así como en memoria de los miembros de UGAB ya fallecidos.

Luego, los delegados visitaron la Escuela Dominical, en la que reciben instrucción más de 100 chicos entre 4 y 15 años, la que esta a cargo de líderes juveniles de Córdoba entre los que señalamos a Juan Carlos Merdinian y Sra., Sergio y Ricardo Delanian y Sra.

Finalmente Córdoba, cuya buena organización hizo que estas Olimpíadas se cumplieran en todos sus detalles, despidió a los delegados con un asado criollo, en el transcurso del cual se entregaron los trofeos correspondientes a los juegos disputados. Cabe señalar que entre los presentes se encontraba la benefactora uruguaya señorita Isabel Aintablian, llegada especialmente de Montevideo.

Con ocasión de estas Olimpíadas, la Comisión Directiva de UGAB de Córdoba realizó una placa que se descubrió en su Sede, referida a esta 17ª Olimpíada. En el descubrimiento de la misma actuaron el Senador Montoya, el Diputado Balian y representantes de las delegaciones sudamericanas.

Resultados de las distintas competencias

Volley Masculino:	Ping-Pong Masculino:	Basquetbol:
1° Montevideo	1° Buenos Aires	1° Montevideo
2° Buenos Aires	2° Córdoba	2° Córdoba
3° San Pablo	3° San Pablo	3° San Pablo
4° Córdoba	4° Montevideo	4° Buenos Aires
Volley Femenino:	**Ping-Pong Femenino:**	**Ajedrez:**
1° San Pablo	1° Montevideo	1° Buenos Aires
2° Buenos Aires	2° San Pablo	2° Córdoba
3° Montevideo	3° Córdoba	3° y 4°
4° Córdoba	4° Buenos Aires	sin definición
Fútbol:	**Tavlí:**	
1° Córdoba	1° Buenos Aires	
2° Buenos Aires	2° Córdoba	
3° Montevideo	3° Montevideo	
4° San Pablo	4° San Pablo	

COLEGIO MEKHITARISTA

Comisión de Padres

Cena - Tavlí y Pinacle
Sábado 20 de Agosto 1988, 18,30 hs.
Tavlí - *1er. Premio: 2 pasajes aéreos con estadía en Hotel Internacional de Iguazú*
Pinacle - *1er. Premio: Trofeo*

Virrey del Pino 3511 - Capital TE. 552-3690
Nota: Rogamos traer juego de tavlí

RESTAURANTE ARMENIO
NUBAR
• ALTA COCINA ORIENTAL
Reserve su lugar
Cnel. Niceto Vega 4615 - Capital Tel. 774-8571
Abierto todos los días a partir de las 20 hs.
Domingos al mediodía

CONTEMPORA
Alfombras Atlántida
CORDOBA 4475 T.E. 773-2784
CAPITAL FEDERAL 774-2977

PROFESIONALES
MEDICOS
Dra. Azaduhi Libertad Telecemian de Anger
Médica - Psicoanalista
Miembro adherente de la Asociación Psoclanlística Internacional Tratamiento de Familias, Parejas, Adolescentes y Adultos.
Bilinghurst 1663 P.B. D TE. 826-9267 91-8332

ESCRIBANO
GREGORIO HAIRABEDIAN
ESCRIBANO
Av. Roque S. Peña 570 331-5761 34-1579

ՕՐԸ ՕՐԻՆ ԹԷ՝ ԲԱՆՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր փոխհամաձայնութեան հրատիրոջ, այսօրուան իրադարձութիւններու լոյսին տակ, աւելի՛ քան երբեք հրամայական կը դառնանք: Թշնա, այդ հրաժիրը, միայն մեր համեստ կարծիքն է: Մի՞թէ հրապարակայնութեան յոդուածը միայն Խորհրդային Միութեա՞ն համար է: Մենք, վաղուց իրատուած ենք ունինք եւ կը վայելենք ազատօրէն արտայայտելու մեր կարծիքը: Այդքան հիմնական ու ճակատագրական դե՞ր խաղալու կոչուած ենք, որ Գր. Մաւիկեան փչերը ժողուած է մեզի դէմ: Ու ի՞նչպէս իրեն համար իրաւունք կը ճանչնայ անպայման իր խօսքին ուղիղ ըլլալը: Երկրի մը խորհրդարանային ժողովներուն մէջ զանազան կոնակցութիւններու պատկանող անձեր, դիւրորոշուած թերթերու խմբագիրներ ազատ են պարզելու իրենց տեսակէտները: Եթէ այո՛ մը պատմութեան վերադառնանք, պիտի նկատենք յստակօրէն թէ՝ Ադդամ եւ Անկախ Հայաստանի այդ օրերու ճակատագիրը միայն կոնակցութեան մը ձեռքը դնելուն համար, որքան դառն եւ աններելի սխալներ կատարուեցան:

Մենք կը գտնենք անտեղի, Գր. Մաւիկեան այս կարգի արտայայտութիւնները, երբ հայ ժողովուրդը կ'ապրի մէկ ուրիշ կերպ ճակատագրական անկիւնադարձ, որով հրամայական կը դարձնէ կարծիքներու հաշտ փոխանակութիւն, եւ միութիւն, բայց ո՛չ բացարձակատրութիւն: Անշուշտ թէ, ի վերջոյ հայրենի ժողովուրդն է որ պիտի կրէ իր սեփական մորթին վրայ, չարաղանդութիւններէն յառաջ եկած հետեւանքները: Մենք ա՛յդ է որ չենք ուզեր:

Մենք երբեք պիտի չանդրադառնայինք խոհեմութեան եթէ մեր յաջորդական դիմումներէն գոնէ մէկը նկատի առնուէր: Աւորպէ՜ճանական հոգիր նոյնացաւ Գեղաչդին Սուլեյմէի հոչին հետ, ինչ որ կը նշանակէ թէ միայ բացարձակ համաձայնութիւն երկուքին միչեւ, ո՛չ անոր համար որ նպատակադրուած է գործադրել շուայ հայոց հազարապատիկ արդար պահանջին, որքան՝ ու. Միութեան կազմին մէջ ծայր տուած խտնակութիւններուն վերջ դնելու նպատակով, որպէսզի չվտանգըուին թէ՛ perestroikեան յեղափոխութեան ընթացքը եւ թէ՛ երկրին թիւ մէկ անձին՝ Կորպաչեւի ու նաեւ իրեն համախոհներուն դիրքը, որոնք կը հաւատանք թէ՝ գուցէ մօտաւոր ապագային, նկատի պիտի ունենան այսօրուան իրադարձութիւնները:

Տրամաբանութիւնը կը թե-

(ՇԱՐ.Ը 11-ՐԴ ԷՋ)

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼԸ ԱՐՁԱԽԻ (ՂԱՐԱԲԱՂ) ՄԱՍԻՆ

ՋԱՆԳՈՒԱԾԱՅԻՆ ՁՕՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋԻՆ

Մոսկուա, 17 Յուլիս (AFP, EFE եւ REUTER).- Բազմաթիւ հարիւր հազարաւոր անձեր ցոյց կատարեցին, այսօր, Երեւանի մէջ՝ առ ի օգտակցութիւն՝ Նախօրեի Ղարաբաղը Հայաստանի վերամիացնելու պահանջին, եւ մեծամասն ատեն ճամբելու համար հայ պատուիրակութիւնը, որ վաղը, Երկուշաբթի, 18 Յուլիսին պիտի մասնակցի, այս հարցը քննարկող՝ Սովետ Գերագոյն Խորհուրդի արտակարգ նիստին:

Ըստ բազմութիւն մը խուժած էր, երեւանի մօտ, քլուրի մը վրայ գտնուող «Մատենադարան» դիւանապահական պատմական կեդրոնը, սակայն դեռ չկրնացուցած հոն ջնջարկտղ նիլթերը:

Երեւանէն՝ տարբեր ընակիչ մը հեռաձայնով խօսցուց թէ բազմութիւն հարիւրաւոր հազար անձեր եկած էին այս հաւաքոյթին, ըսելով «Հազարին կէսը ներկայ չէր հոն»:

Օհանեանեան փաստեց թէ ժողովը վերջնական որոշում մը

500 հայեր հաւաքուեցան, Հինգշաբթի, 21 Յուլիսին, Մոսկուայի Փուշքին Հրապարակին դիմացի կողմը՝ բողոքելու համար Գերագոյն Սովետի, Նախօրեի Ղարաբաղի վերաբերող որոշումին դէմ: Սովետական ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 6 հայ ազգայնականներ. Մինչ Հայաստանի մէջ կը շարունակուէին զանգուածային ցոյցերը -շուրջ 400.000 անձերու համախմբութեամբ- Հայ Ցանձնախումբ մը որոշեց 48 ժամուայ գործադուլ մը:

Գէորգ Օհաննէսեան, Նոյեմբեր, կէս-պաշտօնական լրատուու գործակալութենէն՝ հետեւեալը յայտնեց թէ 10 հազիւներէ բաղկացած հայ պատգիրակութիւն մը, պիտատուրեթեամբ հայ Գերագոյնի նախագահ Հրանդ Ոսկանեանի՝ Մոսկուա ճամբորդեց, ներկայ գտնուելու համար Նախօրեի Ղարաբաղի հարցով քննարկող, Գերագոյնի մասնակցող նիստին:

Գործադուլին վերջ դնելու որոշումը ծանուցուած էր, պիչերը, Երեւանի մէջ, ժողովի մը ընթացքին -որուն 300 հազար անձեր ներկայ գտնըւեցան- առ ի բարի կատարգուածքեան նչան՝ Սովետ Գերագոյն Գերագոյն Խորհուրդի նիստի նախօրեակներուն:

Այս նիստին ներկայ պիտի գտնուի Սովետ Ղեկավար Միխայիլ Կորպաչեվ՝ Լենհատանէն նոր վերադարձած, Խորհուրդի անդամ հանգամանքով:

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մինչ այդ, 300 հայեր, որոնք հաւաքուած էին Մոսկուայի մէջ գերեզմանատուն մը՝ ազատարարութեան, թիւով իրենց եռապատիկը հաշուող ոստիկանական ոյժի եւ ապահովութեան ոյժերու կողմէ հետեւեալ ձեւով:

«Մոսկուայի մէջ, թաղային ցոյց կատարելու որեւէ փորձ պիտի զսպուի վճռականութեամբ»:

Սոյն ոյժերու հրամանատար Զօր. Նիքոլայ Շարանգով՝ խօսնուելով ցուցարարներուն, ուղղակիօրէն խօսեցաւ ծանօթ գործիչներու հետ: «Ձեզի կ'ազդարարեմ որ մարդիկս պիտի ձերբակալեն որեւէ անձ՝ որ կը փորձէ ձեր այս ժողովը գերեզմանատունէն դուրս փոխադրել», եւ խօսը ուղղելով հայ արուեստագէտ Գարսման Նահապետեանի -երբեմնի ճառախօս Ղարաբաղի նախանցեալ բողոքի հաւաքոյթներուն- «Ձեզ պատասխանատու կը նշանակեմ ընդհաշտատելու համար, որ տեղի չունենայ որեւէ խռովարար ընթացք» աւելցուց Շարանգով:

ՔՐԵՄԼԻՆ ԱՐՀԱՄԱՐՀԵՑ ՆԱԿՕՐՆԻ - ՂԱՐԱԲԱՂԻ

(ՇԱՐ.Ը 11-ՐԴ ԷՋ)

21 Յուլիս 1988

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Յարտնի է, թէ ընթացիկ տարուան Սեպտեմբեր 20-ին, ազգիս Վեհափառ Հայրապետը՝ Նորին Սուրբ Օծութիւն Տ. Տ. Վազգէն Ա. Ընորհազարդ Կաթողիկոս, կը բոլորէ Իր բեղուն կեանքին 80 աստուածապարգեւ եւ երջանիկ տարիները: Ուրախութիւն եւ խորհրդաւոր պարագայ մըն է ասիկա ամբողջ մեր ազգին եւ եկեղեցւոյ համար:

Առաջնորդարանս մտահղացած է այս առթիւ Արեւմտահայի ողջ հայութեան կողմանէ համագաղութային մեծարժէք ընուր մը ընծայել Նորին Սրբութեան:

Մասնակցիլ փափագողները իրենց յարմար տեսած գումարը կրնան յանձնել Առաջնորդ Սրբազան Հօր:

Կանխայոյս շնորհակալութեան ամենուն:

ԴԻՒԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼԸ ԱՐՑԱԽԻ (ՂԱՐԱԲԱՂ) ՄԱՍԻՆ

(ՇԱՐ. 11-ՐԴ ԷՋԷՆ)

սահմանադրութեան բնագիրն, ընկերվարական արժէքներուն, բոլոր ժողովուրդներու կարծիքները, տովորութիւններն ու ազգային արժանապատուութիւնը վոխադարձ յարգելու մէջ» յայտարարեց Կրեմլը։

Ոսկանեան պատասխանեց թէ Նախորդի Ղարաբաղը արձանագրութեան տառապեցաւ տեսականօրէն տառապեցաւ առրպէյճանական հակակշիռին տակ եւ աւելցուց, ըսելով թէ «Պէտք է որ դադրին ազգային իրաւունքներու եւ շրջանի հայ բնակչութեան արժանապատուութեան բռնաբարումները, «Ազգերու ազատ ինքնաորոշման Լենինեան սկզբունքին» վրայ հիմնուած որոշումի մը միջոցաւ։

Հայաստանի յարդ Սովետ մամուլի կատարած խեղաթիւրումներուն՝ Գրաւոս, այսօր ունի՛ն հաւատարար գիծ մը որդեգրեց, արտայայտելով թէ «Հայերը, ընդհանուր առմամբ կանոնական կերպով գործեցին «Ըլնկերային Արդարութեան մասին դատողութիւնը» արտայայտելու մէջ։»

Բայց եւ այնպէս՝ առանձին յօդուածի մը մէջ Գրաւոս մանրամասնօրէն անդրադառնալով նոր գործադուլներու չարքին, տարբեր սովետական քաղաքներու մէջ, ազդարարեց թէ գործադուլները կրնան գործել է շան՝ Մխիայիլ Կորպաչէվի ջատագոված բարեկարգումներու թշնամիներուն։

Ապահովութեան ոյժերը պահակազօրքեր կազմած էին Գրեմլինի մատերը, առ ի նախըզգուշութիւն մոսկուացիներնակ հայերու չանթ-ցոյցերուն։

ՄՈՍԿՈՒԱ, 18 ՕՈՒԼԻՍ
(ANSA եւ UPI)

Գերագոյն Սովետի արտակարգ նիստի ընթացքին, քաղաքական Գիւրոյի անդամ Լէվ Զայցով պահանջեց ոտիկանութեան եւ բանակի մեծաքանակութեամբ միլիտուներու միլիտուներ Հայաստանի եւ Նախորդի Ղարաբաղի ազգայնական ցոյցադարձներու եւ գործադուլ ընդհներու դէմ կարգի ու կանոնով Հայաստանի եւ Ազգրպէյճանի հանրապետութիւններուն մէջ։

Զայցով ըլլաւորեց կռիւներու չարք մը՝ որպէսզի Մոսկուայ որդեգրէ կարծր քաղաքականութիւն մը՝ վերջ տալու համար սանցարքակ ազգային խռովքներու ամիսներու բռնդրներուն՝ Նախորդի Ղարաբաղը Հայաստանի հակակշռին տակ դնելու վերաբերեալ։

Գերագոյն Սովետի խորհուրդը – ազգային խորհրդարանի վերաբերեալ մարմին – այսօր արտակարգ նիստ մը գումարեց, Նախորդի Ղարաբաղի լուծում մը փնտռելու գծով, Հայաստանի խնդրանքին հիման վրայ։

Խորհուրդը դիմակալեց Ազգային սահմանադրութեան երկու հակասական յօդուածներու մեկնաբանութիւնը, զոր իւրաքանչիւր կողմ զործածեց իր դիրքերը յառաջացնելու համար՝ Նախորդի Ղարաբաղի կռիւին։ Մինչ այդ՝ Թաս քննադատեց Ղարաբաղի յանձախումբի կեցուածքը, որ հաւաքուած Երեւանի մէջ «անպատասխանատու կոչեր» ըրաւ՝ փոխանակելու համար շրջանի հարցերուն խաղաղ լուծումը պաշտպանող պաշտօնեաները։

Կարճ յայտարարութեամբ մը Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան Նորընտիր քարտուղարը՝ Մխիայիլ Մեսնաքեան, յիշեցնելով զործադուլներուն վերջ տալու եւ պատշաճ լուծում մը գտնելու անհրաժեշտութիւնը՝ յայտնեց թէ Ղարաբաղի ճանձախումբը կը փորձէ չարժումը գործածել իբրեւ ծածկոց՝ քաղաքական պայքարին ներս ներմուծելու համար։

ՔՐԵՄԼԻՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՎԵՐՋ ԴՆԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՈՂՈՔՆԵՐՈՒՆ

Մոսկուա, 19 Օուլիս *(AFP, REUTER եւ ANSA)*.- «Սովետական իշխանութիւնները կրնամ հաստատել կրակվարի դրութիւնը եթէ Հայաստանի կամ, վէճի առարկայ, Նախորդի Ղարաբաղի մէջ շարունակին ցոյցերը» ազդարարեց, այսօր, Սովետ Միութեան ընդհանուր դատախազ՝ Ալեքսանդր Սուխարէվ։

Թաս կը տեղեկացնէ նաեւ թէ երկուշաբթի օրուայ խորհուրդի նիստը վաւերացուց Գրեմլինի որոշումը, որ կը յորդորէ Սովետական կառավարութեան, եւ Հայաստանի ու Ազրպէյճանի խորհրդարանները որդեգրել անհրաժեշտ միջոցառումները վերջ դնելու համար շրջանի լարւածութիւններուն եւ զործադուլներուն։

Մինչ կողմէ՝ երկուշաբթի, Գերագոյն Սովետի նիստին – բայց 24 ժամ առաջ՝ սխռուած – պատասխան իր ճառին մէջ՝ Սովետ Նգխավար Միխայիլ Կորպաչով ամբաստանեց ազերիներէն բռնկումները եւ ապականած ու պահպանողական ասպրները, որոնք լծուցքին իրենց դիրքերը լճացման ժամանակաշրջանին։ Ըսելով թէ զրգռութիւն կ'ընեն եւ ծուլաքրութիւնը կը չեզոն կեղծ մտահոգութիւն արտայայտելով հայերու եւ Նախորդի Ղարաբաղի ճակատագրին նկատմամբ»։

Սովետական հեռատեսիլը – առաջին անգամ ըլլալով պատմութեան մէջ – պատկերասփռեց նիստէն անակնկալ տեսարաններ՝ ուր կորպաչով խանդավառութեամբ կը խօսակցէ խումբ մը հայերու հետ, ընդհատելով –կամ ընդհատելով– ճառախօսները։ Սովետ Նգխավարը պնդեց կովկասի երկու հանրապետութիւններու ընկերներուն՝ «պատասխատու դիրք մը» որդեգրել, խուսափելով ժողովրդավարական իրաւունքներու, եւ քաղաքական բացումի ըստեղծած պայմաններու զեղծումներէ՝ հակաժողովրդավարական նպատակներու ի խնդիր կատարուած։

Նէ՛ կորպաչով ձաղեց երկու կողմերը Գրեմլինի ուղղած իրենց վերլուծքին, եւ վէճը անելի մը մէկ դրած ըլլալուն համար՝ բայց եւ այնպէս պաշտպանեց Նախորդի Ղարաբաղը Հայաստանի չզիջելու Ասրպէյճանի ժխտական դիրքը։

«Իշխանութիւնները չեն հասկցած շրջանի մէջ հողային փոփոխութիւններ կատարելու անհիմն կռչերու բաղաճական փտանիը, եւ որդեգրեցին կրատրական կեցուածք, ծգելով որ կացութիւնը չափազանցօրէն վատթարանայ» ըսաւ Կորպաչով։

Ինչ կը վերաբերի խորհուրդի որոշման բնագրին –զոր Թաս հրատարակած էր, այսօր ան կը պահանջէ որ մեր աշխատանքի խիստ կարգապահութիւն մը, նաեւ վերջ դրուի՝ բոլոր այն գործունէութիւններուն որ ազգային երկպառակութիւններ կը դրդռեն, եւ որոնք ժողովրդավարական իրաւունքներու հակառակ են»։

Վճռուեցաւ նաեւ մասնաւոր ճանձախումբի մը ստեղծումը, Սովետ Միութեան Ազգութիւններու խորհուրդին առընչ (Գերագոյն Սովետի երկու խորհրդարաններէն մին), որ պիտի ստանձնէ Գրեմլինի մէկ, երկուշաբթի օրուան նիստին ընթացքին պարզուած զաղափարներուն ուսումնասիրութիւնը, եւ առաջարկներ ընել, այս ուղղութեամբ, Գերագոյն Սովետի խորհուրդին։

Ինչպէս նաեւ, այս ճանձախումբը պիտի ուսումնասիրէ, Ասրպէյճանի իշխանութիւններուն հետ միասին, Նախորդի Ղարաբաղի իրաւասութիւնը ինքնավար Շրջնակ՝ ինքնավար հանրապետութեան չարքերացնելու կարելիութիւնները։

Ինչ որ պիտի զբաղնէր իր իսկական ինքնավարութիւնը (առանց զայն Ասրպէյճանէն անջատելու) ըստ –մասիոյ աուսլիսի մը ընթացքին կատարուած– Խորհուրդի Ա. Փոխ-Նախագահ Փիոր Տեմիչէվի, ներքին զործոց նախարար Ալեքսանդր Վլասովի եւ ընդհանուր դատախազ Սուխարէվի հաստատումներուն Տեմիչէվ յայտարարեց, որ միայն ապահովութեան ըսպասարկութիւնները պիտի միջամտեն՝ եթէ չարձակութիւնները ըստ ցոյցերը։ Ըստ սահմանադրական իրաւասութեան՝ ապահովութեան ոյժերը կրնան զրուել ամէն ցոյց որ արտօնած չէ։

Գերագոյն Սովետ Խորհուրդի ներկայացուցիչները պիտի փոխադրուին Նախորդի Ղարաբաղ ստուգելու համար, տեղական իշխանութիւններուն հետ միասին –Մարտի վերջաւորութեան, այս շրջանի տնտեսութեան եւ մշակոյթին արագացած զարգացումի վերաբերող– որդեգրուած որոշումներուն կատարումը։

«ԲԱՑՈՒՄԻ» ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

Ինչպէս որ կանխատ ըսուած էին զանազան դէմեր – ինչպէս որ, նոյնինքն կորպաչէվ, ժամանակ մը առաջ, առաջարկեց Ազգայնական Գահանիներու պոռթկումը, Սովետ Միութեան մէջ, երեւան հանեց, անկասկածօրէն անխուսափելի սահմանները, զոր կը դիմակաչէ Գրեմլինի դեկավարին վերաձորոգիչ եւ ժողովրդավարական մղումը։

Առաջին ակնարկով՝ կրնայ զարմանալի թուիլ թէ կառավարութիւն մը, որ կարող է իր ներքեր ուղղել Սուալինօ-Գրեժնէվեան դասակարգին դէմ՝ եւ, ի մէջ այլոց իր ապաքաղաքական դիրքը վտանգել, վերջին համայնավար 19րդ համագումարին, ետ զարձի ակներեւ քայլ մը առնէ, այսօր։ Այս է··· կը սպառնայ զործածել «Գետութեան պարտիզ ոյժը», ի մէջ այլոց կրանքարի դրութիւնը, զոնել զործադուլ կատարող հատատուիներները, երաշխաւորելու համար կարգ կանոնը՝ Նախորդի Ղարաբաղը վերամիացնելու հայկական զանգուածային պահանջներուն դէմ։ Շրջան մը, որուն Ասրպէյճանի պատկանիլը վաւերացուց Գերագոյն Սովետը, իր երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, թէեւ՝ ծագզծելով շրջանի զարգացման ի նպաստ միջոցառումներու ամբողջութիւն մը։

Ինչ որ կը պատահի կարելի է հետեւեալ ձեւով բացատրել։ «Փերեսթրոյքայի բան մըն է։ իսկ Սովետ Միութեան աչխարհա-քաղաքական, հիմնարկական եւ ընկերային մարմնի անդամները նուազագոյն կերպով իրարու կապած պահելը՝ տարբեր բան է։ Արդարեւ՝ դժուար չէ նախատեսել անկախական պահանջներու պատասխան ալիքին կործանարար արդիւնքները – որոնց՝ բազմաթիւ պատրաստներու մէջ պիտի ընկերանային հակա-համայնավար դիրքեր– Պալթիկ կամ իսլամական Աիոյ սովետական հողերուն վրայ։

Ռուս Ազգը փոքրամասնութիւն է այսօր այս հանրապետութիւններու կարելոր մէկ մասին մէջ, եւ հետզհետէ աւելի դժուարին կը դառնայ մարդի մը մէջ գրաւուած մչակութային-տնտեսական կերպրոնականացումը անվերջ պահել՝ Սովետ Միութեան մնացեալ ազգերու դիմաց։ Բազմաթիւ եւ խիստ կարեւոր են, ուրեմն արգիլիչ բանաոր պատճառները՝ Սովետ Միութեան քարտէսը փոխելու, ինչպէս որ հարերը կը պահանջեն պատմական, կատարեալ պէս վաւերական պատճառներով։

Վաւերականութիւն մը որ, տեղին է ըսել, որ նոյնիսկ Գրեմլինի ժխտական որոշումը կը ճանչնայ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԲՈՂՈՔԷԼ

Մոսկուա, 20 Օուլիս *(AFP, DPA եւ THE GUARDIAN,* յատկապէս «ՀԱՅԱՐԻՆՅ համար։– Ազգայնական գործիչ մը կոչ ուղղեց իր սովետական քաղաքացիի իրաւունքը եւ պիտի արտաքսուի երկրէն դուրս, ծանուցեց Թաս։

Ասիկա՝ Գրեմլինի առաջին ազդու միջոցառումն է զոր կ'առնէ Նախորդի Ղարաբաղի հարցին վերաբերութեամբ։ Առաջին անգամ ըլլալով է որ նման պատժամիջոց մը որդեգրուած կ'ըլլայ Գրեժնէվեան ժամանակաշրջանին – կը կիրարկուի Հերձուածողներու դէմ՝ Մխիայիլ Կորպաչէվի Սովետ Միութեան դեկը ըստանձնելէ իվեր։

Մինչ այդ՝ հազարաւոր անհամակիրներ ցոյցի ելան մայնակեցան նոր ցոյցի մը, Երեւանի Ճիւդ կեդրոնը, պահանջելու համար Նախորդի Ղարաբաղի կցումը՝ Հայաստանին։

39 տարեկան Գարոյր Հայրիկեանն է արտաքսուող առաջին անունը, որ Մարտ 24ին ի վեր բանտարկուած կը մնար՝ Սովետ Միութիւնը իբրեւ Սուակլիի միջազգային – մեր 32 հայեր մահապատիժ– մեռաւոր՝ հրապարակաւ արտաքսուած ըլլալուն համար։

Թաս հաղորդեց թէ Հայրիկեան խնդրանքով կառավարական լուրեր տարածած է յանձնաժողով, բայց «ոչ մէկ պիտի վաղորւի (բան Գերագոյն Սովետի Նորհուրդի նշանին Սովետ Միութեան բանաձեւերուն) արտաքսեալին համար, որ կը վերաքերէին Սովետ Միութեան քաղաքացիներ՝ եւ ոչ իբրեւ քարձր հանգամանքներ։

(ՇԱՐ.Ը 18-ՐԴ Է:Ջ)

ՀԱՅՐ ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵՆԷՆ

Մելգոնեան Կրթական Հաստատութեան 58-րդ Հունձքը

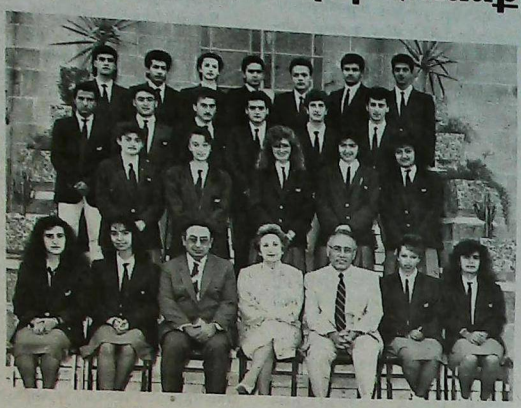

...ան Կրթական Հաս-
...ինը տուաւ իր 58-րդ
... 22 սան–սանուհիներ
...ին վկայականնե-

...ր, 11 Յունիս 1988–ին
... ժամը 7.45–ին,
...սան–սանուհիներ եւ հոգ
...ին մը հաւաքուած
...եանի անմահ Բարե-
...ին խնկալի դամբա-
...ին, ուր տեղի ունեցաւ
...ունք, ծաղկեպսակ-
...եղում եւ լուսով յա-
...եցում ասպուտական
...ին կողմէ՝ յառաջի-
...արեշրջանի շրջանա-
...ւրն:

...ր ուխին Մելգոնեան
...ան Հաստատութեան
...ին մէջ տեղի ունեցաւ
...88 տարեշրջանի վկա-
...ներու բաշխման հան-
...ին, հովանաւորու-
Հաստատութեան
...ության Հոգաբարձու-
Ներկայ էին Թեմիս
Կիսական Փոխանորդ
Տ. Եղիշէ Մ. Վրդ.
...եան, Հոգեւոր Հայ-
...կապետի խորհրդարա-
...ու հայ համայնքի պե-
Ներկայացուցիչ Տիար
...ալայեան եւ Տիկ. Փ.
...ան, Խորհրդային
...ան ներկայացուցիչ
...ալեանիկ Սարգիսեան
...իկինը, Հաստատու-
Հոգաբարձութեան ան-
..., Հ.Բ.Ը. Միութեան
...ի Մասնաճիւղերու
...ներ, ազգային գան-
...արմիններու ներկայա-
...ներ, տարբեր երկիր-
...ամանած ծնողներ,
...եւ սան–սանուհիներ:

...ղիսութիւնը սկսաւ
...988 տարեշրջանի շրջա-
...աններու մուտքով ա-
...րուներգութեամբ Տնօրէնուհի
... Ապապի էքմէքճեանի:
...ասարտները իրենց տե-
...զրասէցին ուսուցիչնե-
...դիմաց յատուկ կերպով
...աստուած բարձրագիր
...ի վրայ: Հ.Բ.Ը. Միու-
...ն եւ Հաստատութեան
...ալիերգներէն ետք Տիկ.
...եփէճեան կարդաց 1987–
...տարեշրջանի տեղեկագի-

...1987–1988 տարեշրջանը, –
Տնօրէնուհին, – Հաստա-
...ութեան համար եղաւ ապա-
...ի փայլուն հեռանկարնե-
...ի իրագործութեամբ
...ատ տարի մը: Պատմա-
...ական նուիրական այս
...ի կողքին արդէն յաղ-
...ութիւն կը բարձրանան
...ական պահանջները գո-
...ական գիշերօթիկի նոր կա-
...ներ:

...ի տարեշրջանին, ինչպէս
...ամէն տեղեկագիրէն,
...ասարութիւնը իր հովա-
...ին տակ առած է 17 երկիր-
...ի հայ տղաներ ու աղջիկ-

ներ՝ Աւստրալիայէն, Գանատայէն, ԱՄՆ–էն, Գերմանիայէն, Ռուսաստանէն, Հարաւային Ամերիկայէն եւ Մերձաւոր Արեւելքի զանազան երկիրներէն, ինչը նշանակէ թէ, –չեչտեց Տնօրէնուհին– մեր դարու այլասերող ազդեցութիւններուն եւ ապականող բարքերուն դէմ՝ Մելգոնեանը սկսած է եւ պիտի շարունակէ աշխարհի ամենէն հեռաւոր ափերէն իսկ հայորդիներ հրապուրել շնորհիւ իր հայաբոյր մթնոլորտին, ուր միշտ ի պատուի պիտի ըլլան մեր ժողովուրդին տոհմային բարոյական արժէքները»:

Տնօրէնուհին առանձին–առանձին ներկայացուց անցնող տարեշրջանին արտաքին քննութեանց մասնակցած սան–սանուհիներուն ձեռք բերած արդիւնքները, կրթաշրջահայեցական վիճակը, աշակերտութեան թիւն ու տարուան ընթացքին տեղի ունեցած կարեւոր հանդիսութիւնները: Իր տեղեկագրին մէջ ի մասնաւորի կանգ առաւ հայ հոգին կերտելու ուղղութեամբ Հաստատութեան ի գործ դրած ճիգերը:

–Հաստատութենէն ներս մեր մշակոյթին եւ ազգային արժէքներուն հանդէպ մեր ուսանողութեան խանդավառութիւնը աւելցնելու ծրագրուած նպատակով եւ մասնաւոր խնդրանքով ապահովեցաւ ոգեշնչող ներկայութիւնը հայրենի տաղանդաւոր արձակագիր Մելգոնեանցի կարպիս Սուրէնեանին՝ մէկ ամիսով, եւ հայրենի վաստակաւոր պարուհյց Նորայր Մեհրապեանին՝ երկու ամիսով:

Տնօրէնուհին իր տեղեկագիրը աւարտեց խոր շնորհակալութիւն յայտնելով բոլոր կազմակերպութիւններուն, ապա նուիրատուներուն, նաեւ այն անձերուն ու կազմակերպութիւններուն, որոնք իրենց գուրգուրանքին առարկան դարձուցած են Հաստատութիւնը:

Այնուհետեւ տեղի ունեցաւ վկայականներու եւ զանազան մրցանակներու բաշխումը ձեռամբ Տիար Ազատ Գայլեանի եւ Տնօրէնուհիին:

Ընդհանրապէս դասարանի անունէն ուղերձով հանդէս եկաւ Հաստատութեան տիպար աշակերտուհիներէն Շաքէ Թումանեան, որ խնամքով պատրաստուած խօսքին մէջ ցոյց տուաւ թէ ինչպէս այսօր, այս հանդիսաւոր պահուն, սիրելի Հաստատութենէն կը բաժնուինք յուզմունքով բայց ապագային համար պատրաստած, գիտելիքներով ու ազգային առողջ դաստիարակութեամբ զինուած երիտասարդներ:

–Այսօր, զօրաւոր հաւատ կայ մեր մէջ թէ Սփիւռքի տարածքին վրայ հայ դպրոցն է միայն, որ կրնայ հայ մանուկին ու պատանիին տալ ազգային հպարտութիւն ու ոգի:... Հպարտութեամբ կը հեռացնինք այս Հաստատութենէն մեր ձեռքերը միշտ պահելով մեր խիղճին վրայ՝ որոշելու թէ որքանով արժանի պիտի ըլլանք Մելգոնեան Բարերարներու գաւակները կոչուելու եւ որքանով բայլ պիտի պահենք մեր ճակտին սաներուն հետ, որոնք իրենց գործերով ու դիրքերով, Հաստատութեան անունը միշտ վեր պահեցին եւ մեզի ներշնչեցին միանգամայն ստանալիք վկայականով հպարտանալու զգացումը:

Ճառախօսեց տարեշրջանի շրջանաւարտներուն կողմէ ողջերթի խօսք ըսաւ Ռաֆֆի Ահարոնեան, ապա «Հուսկ Ահարոնեան, ապա «Հուսկ Բանք»ի համար կրկին բեմ բարձրացաւ Տիկ. Ա. Էքմէքճեան: Մեկնելու պատրաստ 22 շրջանաւարտներուն ուղղուելով խօսքը, ան ամփամ մը եւս յիշեցուց անոնց որ իրենք կը պատկանին երբեք ընկճուիլ չգիտցող ու հպարտասիրտ պատմութիւն ու մշակոյթ կերտած ժողովուրդի մը: Ան ընդգծեց որ բարոյական արժէքներով կը պայմանաւորուին ուսում, գիտութիւն եւ թէքնիք յառաջդիմութիւն, հետեւաբար՝ բարոյական արժէքներու անկման այս դարուս մեր տղաքն ու աղջիկները իրենց հետ տանին մեր ժողովուրդին հարազատ մարդասիրութիւնը խորհրդանշող նարեկացիական ներդամտութիւն եւ մեծարենցեան բարութիւն ու անանձնական սէր, որպէսզի նուազին մեր շրջապատին տառապանքներն ու դժուարութիւնները»:

Հանդիսութեան աւարտին Հաստատութեան երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Պրն. Մեսրուժ Ազգարեանի, երգեց «Նարօ Ջան», «Դերիկա» եւ «Երեւան–Էրեբունի» խմբերգները:

Ստորեւ կը ներկայացնենք 1987–1988 տարեշրջանի հունձքը:

Ա. ԴԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՆԵՐ

* 1.. Ազարեան Ժանիլա, *Քուվէյթ*
2. Դանիէլեան Հրաչ, *Քուվէյթ*
3. Թաւուգճեան Թաքհիան, *Լիբանան*,
4. Թուտաղուլեան Սմարլէթ, *Իրան*,
5. Թուտաղուլեան Ալէն, *Իրան*,
6. Հարմանատրեան Ցակոր, *Լիբանան*,
7. Մալեան Արթօ, *Կիպրոս*,
8. Մարսկիեան Պօղոս, *Լիբանան*,
9. Նազարեան Ժան, *Իրան*,
* 10. Պահչէճեան Անգինա, *Ծուխնաստան*,
* 11. Պուլտուքեան Շողիկ, *Լիբանան*,
12. Սարգիսեան Մեսրոպ, *Ճապոնիա*,
13. Սափսըգեան Ժանօ, *Լիբանան*,
14. Վարդանեան Կարէն, *Իրան*.

Բ. ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԺԱՄԻՆ ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՆԵՐ

1. Գազանճեան Սոնիա, *Լիբանան*,
2. Գարակէօզեան Ցասմիկ, *Լիբանան*,
3. Դարբինեան Ռաֆֆի, *Լիբանան*,
** 4. Թումայեան Շաէէ, *Լիբանան*
5. Մելքոնեան Սեդրակ, *Սուրիա*,
6. Շահապեան Վիգէն, *Կիպրոս*,
7. Որբերեան Հեյէն, *Ճապոնիա*,
8. Պետրոսեան Լորիս, *Պուլկարիա*.

** *Բարձր պատուոյ յիշատակութեամբ*.
* *Պատուոյ յիշատակութեամբ*

Նիկոսիա· 12 Յունիս 1988
ԹՂԹԱԿԻՑ

ԻՆՉ Կ'ԸՍԷ ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼԸ ԱՐՑԱԽԻ (ՂԱՐԱԲԱՂ) ՄԱՍԻՆ

(ՇԱՐ. 12-ՐԴ ԷՋԷՆ)

կը վնասեն երկրի հանքաւին:

Հայրիկեան 17 տարիներ անցուցած է Սովետական բանտերու մէջ, կամ աքսորած երկրին ներսերը: Իր ազատ արձակումէն ի վեր, 1987ին, ղեկավարեց Ազգային փրո–ինքնորոշում շարժումը՝ կազմուած 100 գործիչներէ որոնք գործօն մասնակցութիւն բերին Հայաստանի ցոյցերուն, անցեալ Փետրուարէն ի վեր: Տորհուրդի հրամանատարը կը հաստատէ թէ՝ Հայրիկեան իր պատանեկութենէն ի վեր կը դիտէր ազգային ազատագրութեան մղումը», եւ թէ նախկին իր պատիժները հաւասարակշռանքները համար էին: Նակորնի Ղարաբաղի տագնապին սկսելէն ի վեր՝ կազմակերպեալ ջանքերուն հետեւանքով Հայրիկեան կրնայ միացեալ Նահանգներ ճամբորդել:

Սովետական իշխանութիւնները դիմեցին միացեալ Նահանգներու դեսպանատան՝ անկէ խնդրելու –Հայրիկեանին եւ ընտանիքին– համար արտօնագիր (վիզա) մը:

Այս հարցին չուրջ, Հայրիկեանի տիկինը յայտնեց թէ՝ ընտանիքի անդամներէն որեւէ մէկը նման խնդրագիր մը չէ ներկայացուցած, որովհետեւ չէին փափաքեր երկիրը ձգել, աւելցուց Կրիկորեանց:

Այսօր նաեւ՝ սովետական հեռատեսութեան պատկերասփռեց, իր լուրերու յայտագրին մէջ, երեւանի աքթէն ուր 200 հազար անձեր (ներառեալ հայկական կառավարութեան ներկայացուցիչներ) ոտքոնք Նակորնի Ղարաբաղի Հայաստանի կցումը կը պահանջէին:

ՈՒՐԱՐՏՈՒՆ ՁՈՐՍ ԱՐԱՐՈՎ

Ա.– Ուրարտացիները հայերէն կը խօսէին։

Կը բաւականէ «Ուրարտու» յօդուածը Բրիտանական Համայնագիտարանին մէջ, եւ ամէնիջապէս (առաջին հատուածին մէջ) կը կարդանքէ թէ հայերը ներգաղթած են Ուրարտու, Ք. Ա. շուրջ 600 քրիստոսական, իսկ վերջին հատուածին մէջ կը խօսուի հայերու ներխուժումին մասին։ Բրիտանական Համայնագիտարանի այդ յօդուածին հեղինակը է պատկառելի անուն մը, Գարլ Ֆ. Լեմման Հաուփթ, Ինսպրուքի համալսարանէն – սակայն պատմական կարեւոր կէտի մը մասին արտայայտուած է անյուղբ թեքնուքեամբ, ընդունելով այն նոր եւ անհիմն սակայն ընդհանրացած վարկածը թէ հայերը իրենց բնակավայրին մէջ ի յայտ եկած են Ք.Ա. վեցերորդ դարուն միայն։

Այս ցնորական ենթադրութեան միակ հիմ կը հանդիսանայ այն պարագան, որ Ուրմէն ժողովուրդը գրատր ձեւով յիշատակուած է առաջին անգամ ա՛յդ (վեցերորդ) դարուն, Պարսից Դարեհ արքային կողմէ կանգնուած Պեհիստունի նշանաւոր վիմաճանդակ կոթողին մէջ։ Արդ, երեխ-լեզուական այդ արձանագրութեան մէջ, երկու լեզուներով յիշուած է Ուրմեխիա պետութիւնը (ո՛չ թէ Ուրարտու) իբրեւ հոմանիշը Ուրարտուի։

Այդ ի՞նչ տեսակ գիտական մլատ է որ չի նկատեր թէ Ուրմեխիա, Ուրարտու, Հայաստան (ու նաեւ Հիբիդեբրէն Հայասա) միեւնոյն պետութեան յարձրոչումներն են տարբեր լեզուներով։ Մի՞թէ այսօրուան Գերմանիան չի կոչուիր նաեւ Ձերմանիան (անգլերէն), Ալմաներ (Գրեամներէն), Տօյչլանտ (գերմաներէն) եւ տարբեր անուններ ունի նաեւ ռուսերէնի, իտալերէնի մէջ։ Իսկ 1870 թուականէն առաջ չկար նոյնիսկ Գերմանիա պետութիւն։ Ուրե՞մն։ Ուրեմն հետեւցնե՞նք որ 1870 թուականի է որ գերման ցեղերը ներխուժեցին իրենց հազարամեայ բնակավայրը։

Ինչո՞ւ ամէն ռոմեզգութիւն թոյլատրուած է հայոց պատմութեան հանդէպ, մինչ սրբեւէ պէս պայման է որ Հայոց Աշխարհի առաջին բնակիչները նրած են հայերը, եւ միայն հայերը։

Նրեւանի «Գարուն» ամսագրին մէջ (1970, թիւ 7) յոյս տեսած է բացառիկ նշանակութեամբ ախատութիւն մը՝ «Ուրմէն եւ Հայ անունների ծագումը», որուն հեղինակը Մարտիրոս Դաւուէյեան էր– սակ տարիներու իր ուսումնասիրութիւններուն պտուղը ներկայացուցած է հայ ընթերցողին։ Այդ գրութիւնը լոկ ամփոփումն է 339 էջնոց իր գործին, որուն խորագիրն է «Ուրմէն եւ հայ անունների ծագումը եւ հայկական Ուրարտուն»։ Արդ, Գաւուէյեան – որուն յօդուածին իբր նախամուտ հեղինակատր գրնահատականներ տուած են գիտնականներ Արարատ Դաւիթեան, Սուրեն Յակոբեան, Մորուս Խասրաթեան – կ'ապացուցնէ թէ Ուրմէն անունը գործածուած է Քրիստոսէ ո՛չ թէ վեց, այլ Խամվեց դար առաջ եւ կը յանգի այն եզրակացութեան թէ «Ուրարտուն հայկական պետութիւն է»։

Այժմ յիշենք անգլիացի հեղինակուհիւն մը։ Ալպերք Ա. Թրեվըր «Հին Մերձաւոր Արեւելքի եւ Եուհաստան» իր երկին մէջ (Լոնտոն 1937) կը գրէ թէ Հիքիք կայսրութեան կործանումը Ք. Ա. 1200 թուականին պատահած է իբր արդիւնքը փոփուգիացիներու, հայերու եւ այլ ժողովուրդներու արշաւանքներուն։ Ուրեմն, Թրեւըր հայ անունը կը դնէ՞ մէ Պեհիստանի արձանագրութենէն վեց դար ատելի հին ժամանակաշրջանի մը կուշին, իբրեւ անունը կազմուած եւ զօրատր ժողովուրդի մը։

Գիտնականներու դիմագրաւած գլխատր խոչընդոտը անշուշտ իրենց անտեղեակութիւնը է հայկական (ուրարտական) սեպագիրի հնչիւններուն։ Հայերը գործածած են ասորեստանական սեպագիրները, սակայն *տարբեր* (հայկական) հնչիւններ տալով անոնց։ Հետեւաբար, գանոնք վերծանողները (կարդացողները), ասորեստանեբէնի պէս հնչելով զանոնք, կարծած են թէ կը գտնուին ուրոյն լեզուի մը դիմաց, զոր կոչած են ուրարտերէն։ Ներկայիս, Հայաստանի մտաւորականները չեն ընդունիր թէ Ուրարտուի ժողովուրդը կարծեցեալ հայերէնը է։

Եթէ վերծանի գիտնականէն կամ իտալերէնի հնչիւններով կարդալ ներկայ լատինատառ թուրերէնը, պիտի կարծենի թէ կը գտնուինք ո՛չ թէ թուրքիոյ, այլ անծանօթ մէկ նոր լեզուի դիմաց, վասնզի թուրքերը լատինական գիրեբրուն տուած են իրենց լեզուին պատշաճող ձայներ։

Ինչպէս ըսինք, հին հայերն ալ, որ սեփական գիր չունէին, փոխ առած են Ասորեստանի սեպագիրները բւ անոնց տուած են հայերէնի հնչիւններուն համապատասխանող ձայներ։ Միայն հայերը չեն որ այդպէս շարժած են։ ուրիշ ժողովուրդներ եւս Ասորեստանէն փոխ առած են իրենց նշանագիրները եւ զանոնք պատշաճեցուցած են իրենց պահանջներուն։

Այս փոխառումը հանգամանօրէն փաստուած է Նրեւանի «Գիտութիւն եւ Տեխնիկա» ամսագրին մէջ (1970, թիւ 1) ուր գրող Սուրէն Այվազեան ստորագրած է «Ինչպէս վերծանուեց հայկական սեպագիրը» յօդուածը։ Այվազեան, բաղդատութիւններ եւ մէջբերումներ ընելով, կը հիմնատրէ իր յստակ եզրակացութիւնը, թէ՝ «Հայկական սեպագիրի վերծանումը ցոյց տուեց որ հայերէնից զատ, հայերէնից տարբերուող «ուրարտական» լեզու գոյութիւն չունի։ որ հայկական սեպագրերի լեզուն դա հենց սեպագիր շրջանի հնագոյն Հայաստանի լեզուն է»։

Այսպէս, Հայաստանի մըտատրականները, պրպտելով եւ վերծանելով «ուրարտական» կոչուած սեպագիրները եւ զանոնք կարդալով ո՛չ թէ ասորեստանական այլ իսկական (հայերէնի պատշաճեցուած) հնչիւններուն համաձայն, նրեւան հանած են թէ անունը լեզուն պարզապէս հայերէնն է։

Նրբ հարազատօրէն ընթերցըուին հայկական բոլոր սեպագիրները, այն ատեն ճըշմարտութեան լոյսը պիտի ըսփրտուի վերստին հայոց պատմութեան վրայ եւ պիտի հաստատուին մեր պատմաիոր Մովսէս Խորենացիի բոլոր պատմածները։ Խորենացիի պարկեշտութիւնը պէտ չունի այդպիսի վկայութեան մը, վասնզի մեզի համար նրբեւէ գոյութիւն չէ ունեցած այդպիսի տարակոյս։ Խորենացիի թուած նահապետները ու թագաւորները ե՛ն ու կը մնան իրբր հարազատ նախահայրերը հինգհազարամեայ հայ ազգին։ Նթէ Բրիտանական Համայնագիտարանին մէջ կը կարդանք թէ Արամ թագաւորը էր Ուրարտուի Ք. Ա. իննեերորդ դարուն, պատճառ չկայ տարակուսելու թէ Խորենացիի թուած միւս թագաւորներն ալ իրական են։

Բ.– Ե՞ս Հայ Չեմ։

Կը նրբէ, բայց ի վերջոյ պիտի ստիպուի՛մ յայտարարելու որ ես հայ չեմ։

Հապա ի՞նչ եմ։

Ես ուրարտացի եմ։

Ինչո՞ւ։ Շատ պարզ է թէ ինչու։ Պատճառը մի ճաի յամառ մարդիկ են, որ չեն ուզեր ընդունիլ որ Հայաստան եւ Ուրարտու եւ Արմենիա նոյն բանն են, հայ եւ ուրարտացի նոյն բանն են։

Ըստ այդ պատկառագիտ անձերուն, նախ կայնի (իրր թէ) ուրարտացիները, յետոյ եկեր են հայերը։

Արդ, ես եկուտր չեմ։ Ես կը սիրեմ իմ պապերէս, որոնք մեր բնաշխարհի առաջին բրնակիչները նրած են։ Քանի որ պարոն գիտնականները անոնց կուտան ուրարտացի անունը, ուրեմն ես ուրարտացի եմ։

Իմ պապերս չեն զաւթած ուրիշին հողը։ Այդ հողին վրրայ սկիզբէն ի վեր բնակած է հայը, այսինքն արմենը, այսինքն ուրարտացին, այսինքն իմ նախահայրերս։

Ես ես այս բաները կը գրեմ հնադարեան լեզուով մը, լեզուով պապերուս, հայերէն (ուրարտերէն) լեզուով։

Պարոն գիտնականները թող խփեն իրենց ականչները եւ աչքերը, քող հանդարտան իրենց յամառութեան մէջ։ Իրենց դիմաց եւ իրենց դէմ կ'աղաղակեն բարերը Հայաստան աշխարհին։ Սեպագրութիւնները որ արձանագրուած են այդ ապառաժներուն վըրայ։

Հայաստանէն դուրս ալ, Պարսկաստանի մէջ, Պարսից Դարեհ արքան իրր հոմանիշ-ներ արձանագրած է Արմենիա եւ Ուրարտու անունները, Քրիստոսէ վեց դարեր առաջ։

Իսկական գիտնականները, մին միւսին հետեւէն, շօշափելի փաստերու վրայ հիմնուելով արդէն ապացուցած են որ Ուրարտու եւ Հայաստան եւ Արմենիա նոյն բանը կը նշանակեն տարբեր լեզուներու մէջ։

Սակայն կեղծ գիտնականները, չբաւականանալով որ զաւթուած է ամայացուած է Հայաստան աշխարհի մեծագոյն մասը, չարամտորէն կը ջանան փախել այդ աշխարհի հինգ հազարամեայ ինքնութիւնը նւս։ Անոնք իրր թէ կը կարդան մեր սեպագիրները, իրենց խեղաթիւրուած հնչուններով – էրախի, Արախա, Արամէ, Արգիշտի։ Միեւ սեպագրային *հայկական հնչումով* այդ չորս բառերը կը կարդացուին այսպէս – Երասխ, Արմենակ, Արամ, Արամասիս։ Ասոնք ճիշդ այն անուններն են զորս Խորենացին հարազատօրէն արձանագրած է իր գիրքին մէջ։

Լոնտոնի մօտիկ, կայ արւարձան մը – *Beaulieu* (Գրեամներէն կը նշանակէ գեղեցիկ վայր)։ Գրեամացին կը հնչէ Գոլիէօ, իսկ անգլիացիի բերնին մէջ ան դարձած է Պիուլի։ Նանւ, մի՞թէ նոյն երկրին չեն վերարերիր Կալէս եւ անգլիերէն Ուէյլս եւ Գրեամներէն Կայ բառերը։

Այս ամենէն ետք, ձար չը-կայ։

– Ես հայ եմ։

Գ.– Դարձեալ Ուրարտու։

Ամերիկայի «Պայմար» շաբաթաթերքին մէջ (3 Փետրուար 1982) կարդացինք պատահական մը գրութիւնը Ուրարտուի մասին։ Ամոր խորագիրն էր «Ուրարտու»։ Ճիշդ այդպէս։ Հակառակ այդ խորագրին, «Ապրիս» ըսինք մտովի պատանի էգնէչեանին, աշակերտ Տիքրոյրի Ալեխ Մանուկեան վարժարանին, վասնզի սահուն հայերէնով շարադրած է պատմութիւնը Հայաստանի։ Մե՞ղ որ իրեն ուսուցաներ են ասորեստանական յորջորջումով ամենայն մեր երկիրը՝ Ուրարտու, փոխանակ Հայաստանի։

Արդարեւ, մեծ եւ անլուր տխրութիւն մը կը համակէ մեր սիրտը ամէն անգամ որ տեսնենք որ ուսուցիչներ եւ աշակերտներ, ցաւալի շեղում մը (կամ մոլորութիւն մը) մեր Հայաստան աշխարհին կը զանան տալու իր բուն անունը՝ մեր հայկեան լեզուին։ Ասորեստանեան լեզուին մէջ (որ տիրապետող միջազգային լեզուն էր Ք. Ա. երկրորդ եւ առաջին հազարամեակներուն) Հայաստանի անունը էր Ուրարտու կամ Ուրաշտու։ Իսկ պարսիկները մեր երկիրը կը կոչէին Արմենիա, ինչպէս ի յայտ կուգայ Պեհիստունի երեք լեզուեան արձանագրութենէն, ուր Հայաստանին կուտան (ըստ իւրաքանչիւր լեզուի) երեք համանիշ անուններ՝ Ուրաշտու, Արմինա, Հարմինա։

Ք. Ա. վեցերորդ դարէն ետք, յունարէն լեզուի տարածումով, Արմենիա անունը ճանաչում գտաւ Արեւմուտքի մէջ, բայց բնաւ Հայաստան անունը։ Մինչեւ այսօր, չըսանվեց դարեր ետք, նոյնն է կացութիւնը։ Ասորեստանի տկարացումին հետ, նահանջեց ու չգացաւ նաեւ իր լեզուն, եւ մոռցուեցաւ որ Արմենիական անունը կ'ըսէին Ուրարտու։ Մինչդեռ մեր արեւմտեան գրագիրները (Հիքիքները) մեր երկիրը կը կոչէին Հայասա այն միեւնոյն ժամանակաշրջանին երբ անիկա Ուրարտու էր մեր հարաւի ազգերուն համար։

Ընդգծե՛նք։ Անհետացած են բառերը, ո՛չ թէ երկիրը կամ ժողովուրդը։ Հայերը մնացին միեւնոյն ժողովուրդը, միեւնոյն երկրին մէջ, ուր նախաբնիկ բնակիչ էին։ Օտարներու բերանին մէջ Ուրարտուն դարձեր է Արմենիա։ Այդ բանը երբեք չի փոփոխեր Հայաստանի իրավիճակը, ոչ ալ պատմութիւնը։

Հետեւաբար, կսկծալի է որ թշնամիներու կողմէ հնարւած տեսութիւն մը կը տարածուի հայերու ալ կողմէ։ Իրրր թէ հայ ժողովուրդը եկտր է իր երկրին մէջ, ուր իրր թէ յաջորդած է ուրարտացիներու։ Եւ այս կ'ըլլայ խոշոր գիրքերու եւ դասագիրքերու մէջ։ եւ Տիքրոյրի հայ պատանիին կ'ուսուցուի որ գրէ։

«Ուրարտուն տկարանալով, արմենները եկան եւ կործանեցին Ուրարտուի թագաւորութիւնը»։

Այդպիսի եղելութիւնը ծըսուն առած է կարգ մը գիտնականներու փութկոտ կամ չարամիտ խեղաթիւրումի մէջ։ վասնզի այդպիսի կարեւոր չեղութիւն մը արձանագրուած չեղութեան մէջ։ Ուրեմն, կ'ըսէին Արմենները, կէ՞ պիտի գային Արմենները, հաճի որ իրենէ էին հայը, հայասացին, ուրարտացին։

Ուրեմն, Ուրարտու կը նշանակէ Հայաստան։ Նոյնպէս Հայասա, Նայիրի, Արմենիա,

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ Է.)

ՈՒՐԱՐՏՈՒ ՁՈՐՍ ԱՐԱՐՈՎ

(սկիզբը 14-րդ էջէն)

կը նշանակեն պաշտամունքը տարիի կեանք ունի: ..., բազում եւ բա... ընթացքին – ...երդ դարէն ի վեր – ...ի արձագրու... կարդացողը պարզ ...եր որ Արմենիա եւ Ու... հիմնաիշխյր են: Մին... ...տեղով եկան տասնիւ... դարու իմնճահաւաձ ...արարիտ) գիտնական... ...որոնք շատ խորդախու... կարգին յղացան ...կն ալ – թէ Ուրարտու ...այաստան տարբեր պե... ...ներ են, իբր թէ: Ը... ...մարդոց թէ Ալըմանե... ...Տօյչլանտ տարբեր եր... ...են: Ովա՞ւ:

...անակը նկած է որ նախ ...այերս թօթափենք այդ ...ը եւ ձայնակցինք այն ...նականներուն որոնք ...ծ են թէ Ուրարտուն ոչ ...ն է եթէ ոչ բուն իսկ ...անը: Այլեւս խոշոր ...ամ է հայ աշակերտին ...անել թէ արմէնները ...ը) կազմանցին Ու... ...ն (Հայաստանը):

...իսկ մեղանչումէ ատելի ...ն է այդ: Դաւանանու... ...Հայ Նահապետի ատա... ...նդէպ: Մեր նախնեաց ...չին՝ պատմական Հա... ...ի խոշոր մէկ մասը ...ձագրաւուած կը մը... ...ասխաններու կրունկին ...այդ ոստիններն ու ի... ...մեղսակիցները կը յո... ...ի թէ, իրենց պէս, հա... ...ն եկուոր եղած են այդ մէջ:

...ա ըլլա՛ճ: Օտարի ...իտ չ'բաճ:

...բազում անուններ նոյն ...համար:

...ց է որ մեր խօսքը հայ ...ին մասին է:

...ա՛ւ վերտին կը շեշ... ...հայ ազգին բազմանուն ...ը (արմենիէն, փիւրտե... ...կոյ, արաքերէն արմա... ...նալն):

...ահաւոր այն է որ նենգա... ...մարդիկ աչք կը գոցեն ...ղութեան դիմաց: Ա... ...ը ըլլառու են ուրիշ եր... ...ն հանդէպ (Կոլ, ...կամ Տօյչլանտ, Ա... ...կամ Պարսկաս... ...իան· եւայլն): Բայց ...անգուժ ծէր որ Հայաս... ...ոյնը իր արեւմտեան

դրացիներուն կողմէ Ուրարտու (Ուրաշտու), եւ պարսկական կողմէ Արմենիա: Ըստ ասոնց, Հայաստանի հողամասին վրայ գտնուած են բոլոր կամ չորս պետութիւններ եւ նոյնքան ազգեր, գրեթէ միաժամանակ: Պարսից Դարեհի արձան իր մասը ասոնց աչքը կը խօթէ, դարերու խորքերէն վկայելով Պեհիստունի կոթողով, թէ պարսկերէն Արմինա, էլամերէն Հարմինա, եւ ասորեստաներէն (աքքատերէն) Ուրաշտու տարբեր երկիրներ չեն, ոչ ալ տարբեր ժամանակներու կը պատկանին: Այլ այդ երեք անուանները միեւնոյն երկրին անունն են, միեւնոյն ժամանակաշրջանին:

Ու հարցը շատ պարզ է: Այսօր, ֆրանսերէն լեզուի մէջ չի գործածուիր Հայաստան բառը, այլ կ'ըսեն Արմենի: Ինչպէս անգլերէն Արմինիա: Ինչպէս ամէն մէկ լեզուի մէջ իր սեփական ըսելուձեւը: Զըմոռնանք որ Հայաստան բառը *գրուխ* սկսած է 412 թուականին, Ս. Մեսրոպի գիւտովը հայ տառերու: Մինչ այդ, հայերու եւ Հայաստանի մասին կը գրէին օտար լեզուներով, որոնցմէ ամէն մէկը ուներ իր սեփական յորջորջումը հայ եւ Հայաստան բառերուն դիմաց:

Այն «գիտնականները», որոնմէ կը յաւակնին թէ հայերը դուրսէն եկած են եւ գրաւած Ուրարտուն, զարմանալի մէկ հատիկ բառ չունին այն մասին թէ ո՛չ մէկ տեղ չկայ ամենադոյզն յիշատակութեան մը հայ եւ ուրարտական պատերազմի մը կամ ձուլումի մը մասին: Անոնք անկարող են պատասխանելու այն հարցումին թէ Ուրարտացիները, որ ա՛յնքան սխրանքներ գործած են եւ զանոնք ժայռի վրայ արձանագրած, ինչո՞ւ ոչ մէկ բառ ձգած են հայ ըսուած ժողովուրդին մասին որ իբր թէ (ըստ «գիտնականներուն») ներխուժեր է իրենց երկիրը: Այդ ո՞ր ժողովուրդն է որ սիրայօժար կը ձուլուի ներխուժողին հետ: Պարզ աչքով տեսանելի իրողութիւն է որ հայ եւ ուրարտացի եւ արմենիէն նոյն բանը կը նշանակեն:

Ցաւալի է հայերու խանդավառ ձայնակցումը օտար «գիտնականներուն» այդ խարկանիքին կամ խաբէութեան: Իբր նմոյշ, միասին կարդանք հետեւեալ տողերը մեծանուն Բագրատ Խալաթեանցի գրիչէն:

«Բեւեռագիր արձանագրութեանց սմանչելի գիւտը ի լոյս հանեց առաջաւոր Ասիոյ հազարաւոր տարիներէ ի վեր կորսուած, մոխրակոյտերի տակ թաղուած փառը· հանդէս եկան ազգեր, որոնց անունները միշ այն ոչ մի գիտնականի ծանօթ չէին: Ցայտնի եղաւ, որ Հայաստանի հնագոյն քնակիչէ Բաբելոնէ գաղթած Հայկ Նահապետի բազմացած սերունդը չէր, այլ մի խրոխտ ազգ, որ Թ· դարում Ն· Ք· կը ճգնէր կործել Ասորեստանի ծնոտից գերիշխանութիւնը հին աշխարհի վրայ:» («Աղբիւրներ հնագոյն հայոց պատմութեան» Բ. Խալաթեանցմ 35 էջ, Վիէննա· Մխիթարեան տպարան): Այս հատուածը էջ 2ի վրայ է:

Ահա այդպէս հայ պատմագետը «խալթ կ'հատ» եւ մէկ հարուածով ոտնակոխ կ'ընէ հայ եւ օտար մատենագիրներու եւ պատմիչներու հազարամեայ երկերը: Ահա այսպէս հայ պատմագէտը կը դառնայ ուղեկիցը (անշուշտ անգիտակցօրէն) օտարներու սխալանքին կամդուին:

Սխալանքի մէկ նմոյշ ալ Հայաստանէն: Ահաւասիկ բարեմտութեամբ շարադրուած բայց աւարտելի տողեր·

«Հայ ժողովուրդի ծեւաւորման գործում մեծ դեր խաղացին գլխաւորաբար Հայաստանցիները եւ արմենները··· Հայ ժողովուրդը հանդիսանում է Ուրարտուի ժառանգորդը··· Ուրարտուի մշակոյթի ժառանգութիւնը մեծ պարգեւ եղաւ հայ ժողովուրդի համար»: (Կամսար եւ Ասպրամ Ահտիսեան՝ «Հայրենագիտական էդիտուներ», Երեւան 1979): էջ 39ի վրայ:

Ահա բանիցս մեծ կրկնեցիցիմ թէ Հայաստանի գիտնականները (Ռ· Իշխանեան եւ ուրիշներ) անվիճելիօրէն փաստած են այլեւս թէ Հայաստա – Ուրարտու – Արմենիա – Հայաստան բառերը նոյն ժողովուրդի անուններն են տարբեր լեզուներով: Ու վերջակէտ:

Այլեւս ամէն հայու համար յստակ դառնալու է այս խնդիրը: Ու վերստին վերջակէտ:

ՍԱՀԱԿ ՊԱԼԸԳԾԵԱՆ

Ռիօ տը Ժանէյրօ

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻ 34

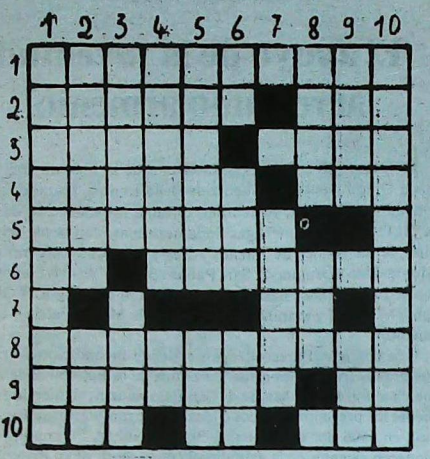

«Ուն»ը մէկ տառ հաշուել

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1·– Փողփղոլ: 2·– Մարդկութեան օրրանը – գեղեցկութեան տիպար մը: 3·– Աչէն ձախ՝ թէ լեռան եւ թէ աֆյորի մաս – Ամերիկայէն 4 մասեր: 4·– Անշնորհիւ – հարազատ: 5·– Դանակը բարձրացուց՝ որդին զոհելու: 6·– Աչէն ձախ՝ բուն – տեղ մը պահուըտած: 7·– Երկու միայնակ բաղաձայն: 8·– Փայլեցաւ: 9·– Մտածկոտ – դերասանուն: 10·– Մակաբոյծ միջատ կենդանիներու մորթին վրայ – ծկարի մը կէսը – մարդկային չորս ձայնաստիճաններէն մին:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵՑԱՑ

1·– Ձեր քնկած տունը անպատճառ հատ մը ունեցած է: 2·– Ամուսնացած կին – կտրիճ: 3·– Թէ վերէն թէ վարէն՝ հեռուէն կը տեսնէ – մժեղ: 4·– Աստուծոյ ծեռակերտ – 56: 5·– Խառն՝ գդահակ – կոտրած ակնոց: 6·– Կէս ատակ – իջուած բառէն 3 տառ – վարէն վեր՝ բռնաշխատութիւն: 7·– Հագուստին վայելչութիւնը ասոր կը պարտին: 8·– Հեծանելիք – համմային բոյս: 9·– Զոյգ – հին հայկական մայրաքաղաք: 10·– Ովկիանոսի համապատասխան:

ԼՈՒԾՈՒՄ ԹԻ 33 ԽԱՉԲԱՌԻ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1·– վաճառատեղի
2·– բրոնիկ
3·– ղխ – ամուկ – ճբ
4·– անկ – իժ – կան
5·– բատակ – լափա
6·– շմոր – անմահ
7·– աբր – ամ – բլա
8·– պի – գլիչ – մի
9·– ականատ
10·– տարապայման

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵՑԱՑ

1·– վաղարշապատ
2·– խնամբի
3·– ճբ – կտոր – ար
4·– արա – ար – դկա
5·– ռոճիկ – արապ
6·– անուժ – ամինա
7·– տիկ – լն – չայ
8·– եկ – կամբ – տմ
9·– նափալմ
10·– իմբնահաւան

ԳՐԱԽՕՍԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

...ի 7 Օգոստոսի առաւտեան հոգեհանգստեան պաշտօն·

...ի 11 Սեպտեմբեր, կէսօրէ ետք ժամը 18ին, Գեղարուեստական երե... ...ոյթ կ'ունենան՝ Մխրթա Սաթչեան ընկերակցութեամբ 100 տո 100 ...ի նուագախումբին· Մարալ Թորիկեան եւ իր նուագախումբը:

...ի նուագախումբին· Մարալ Թորիկեան եւ իր նուագախումբը:

...ի 5 Նոյեմբեր 60 ամեակի եզրափակիչ ճաշկերոյթ:

ԱՐ ԽՍՏՐՈՒԻ ՉԵՆԱՉԱՁԵԻԵԼ:

Հոգաբարձութիւն
Ֆլորէսի Վարագայ Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ եւ
Արծրունի Ազգային Վարժարանի

Su café molido
al gusto oriental

Gran Visir

Boedo 510.
T.E.: 97-4763

Mensaje de la 17ª Convención Mundial de O.D.L.A. a Souren Haroutunian

La 17ª Convención Mundial de O.D.L.A. envió la siguiente carta al Primer Secretario del Partido Comunista de Armenia, Souren Haroutunian:

8 de julio de 1988

Su Excelencia
Souren Haroutunian
Primer Secretario del Partido Comunista de Armenia.
Yerevan, Armenia (URSS)

Estimado señor Haroutunian:

En nombre de la 17ª Convención Mundial del Partido Demócrata Liberal Armenio, le hacemos llegar nuestras sinceras congratulaciones con motivo de su elección para la más responsable posición en Armenia.

Su elección coincide con uno de los tiempos más cruciales de la historia, en que los recientes hechos en Armenia y en la Diáspora trazan un nuevo camino en las relaciones de todos los armenios con su tierra Madre.

Nos complace informarle que la 17ª Convención Mundial de O.D.L.A. reafirma su tradicional amistad y positiva relación vis-a-vis con Armenia, a quien nosotros consideramos el ancla de la supervivencia armenia y el foco de las aspiraciones de nuestro pueblo.

Aprovechamos esta oportunidad para expresarle nuestro sincero aprecio y apoyo a usted, y a través suyo a las autoridades de Armenia por su justa resolución a la demanda de reunificación de la región autónoma de Nogorny Gharabagh con la Madre Patria Armenia.

Sin embargo, nosotros estamos inquietos por la erupción de sentimientos populares y sus posibles consecuencias.

Aunque apreciamos plenamente los motivos de cada erupción, nosotros consideramos de extrema importancia el apoyo a la autoridad simbolizada en usted, y que las emociones se sujeten a las expertas acciones diplomáticas a fin de facilitar su ya difícil tarea.

Deseándole pleno éxito en su meritorio esfuerzo, quedamos suyos respetuosamente,

Secretariado de la
17ª Convención Mundial
O.D.L.A.

Armenia al día

Viviendas para los recien casados

Armen y Asmig Katanian, del aldea David-Bek, fueron favorecidos con un préstamo por parte del Estado para construir su vivienda. Se trata de una asistencia que se brinda a todos los recien casados y que, durante el quinquenio 1986-1990, según los planes del Estado Armenio,será entregado a cada quinta familia rural de Armenia para la posesión de su vivienda familiar.

Sorpresas en la antigua capital Dvin

Durante las excavaciones que los arqueólogos realizaron en Dvin, que de los siglos V al VII fuera Capital de Armenia, fueron encontradas ricas colecciones de cerámica, monedas de plata, vasos de cristal, collares, anillos y pulseras de oro y plata, objetos todos que se incorporarán a las reliquias que guarda el Museo Histórico de Erevan.

La colina de Dvin, en el valle de Ararat, guarda en sus entrañas muchas antigüedades de inmenso valor. En la parte occidental de la ciudadela, objeto de las excavaciones,se ve claramente que esa zona fue en su época uno de los barrios residenciales de la Capital. Asimismo, junto con la muralla que protegia la fortaleza, se encontró una edificación de la Edad Media cuyo destino se desconoce.

Se supone que la vida en Dvin se restablecia después de su conquista por los árabes y, también, después del terremoto sufrido en el año 893, que costó unas 40.000 vidas de las 150.000 que habitaban el área.

Crimea se interesa por las pinturas de Aivazovski

Coleccionistas privados de la Ciudad de Feodosia, en Crimea, acaban de adquirir varios lienzos de Aivazovski con destino a la Galeria de Arte de esa Ciudad.

Aunque su residencia estaba en Crimea, Aivazovski siempre mantuvo estrechos lazos de unión con Armenia, su Patria. En 1868 el pintor emprendió un viaje por el Cáucaso que junto con la montaña de Ararat le sirvieron de tema para muchas de sus obras. Es conocido su cuadro **"Descendimiento de Noé desde Ararat"** donde se ve a una caravana avanzando con el valle de Ararat al fondo.

Aivazovski fue consejero de muchos pintores armenios que lo consultaron frecuentemente y, entre otros, Magdesian y Sureniants se llegaban hasta Feodosia para buscar su asesoramiento.

Primeras jornadas corales

El 29, 30 y 31 de julio pasado tuvieron lugar, en el Auditorio Gulesserian de la UGAB, las primeras jornadas de animación socio-cultural para el canto coral y comunitario. Se trató de una convocatoria de la Coordinación General de Coros del Centro de Divulgación Musical de la Secretaria de Cultura de la Municipalidad de Buenos Aires y el Instituto de Ciencias Sociales Aplicadas.

Destinadas fundamentalmente a los responsables en tareas de canto coral y comunitario, estas jornadas reunieron a todos cuantos tienen responsabilidad en este tema. Demás esta decir que participaron de ellas todos los dirigentes de coros de nuestra colectividad.

Khachaturian en el Colón

El viernes 29 de julio,en función de abono nocturna, la Orquesta Filarmónica de Buenos Aires dirigida por Pedro Ignacio Calderón,interpretó el Concierto para Piano y Orquesta de Aram Khachaturian. Fue solista el pianista Manuel Rego.

El público recibió con cálidos aplausos esta manifestación de arte.

EMPIECE BIEN SU NOCHE DEL SABADO

Sintonice todos los sábados de 21,30 a 22 la audición radial "En confraternidad Argentino Armenia",trasmitida por LR 3 Radio Belgrano,en el 950 de su dial. Voz y Cultura de un pueblo Milenario para una Argentina Joven.

Participe, auspiciando este programa y solicitando representante al 38-1257, LATINARMEN PUBLICIDAD - Depto. Radio.

WILTON PALACE HOTEL

Av. Callao 1162
Tel. 41-9483

Buenos Aires
Argentina